

Särredovisning Vatten och avlopp 2023

Kretslopp och vattennämnden

Innehållsförteckning

1	Sammanfattning	4
2	Väsentlig styrinformation till kommunledningen	5
2.1	Verksamhetens utveckling	5
2.1.1	Redovisning av resultat.....	5
2.1.2	Väsentliga avvikelser i verksamhetens utveckling	7
2.2	Kommunfullmäktiges budgetmål	7
2.2.1	Göteborgs klimatavtryck ska kraftigt minska för att vara nära noll senast 2030 i linje med Göteborgs Stads miljö- och klimatprogram.....	7
2.2.2	Arbetsmiljön och arbetsvillkoren för Göteborgs Stads anställda ska förbättras.	8
2.2.3	Sjukskrivningarna till följd av arbetsrelaterad ohälsa ska minska.	8
2.2.4	Göteborg stads inköp- och upphandlingsprocesser ska bli mer effektiva och bidra till att nå samtliga hållbarhetsmål.....	8
2.2.5	Göteborgs Stad ska styras transparent och resurseffektivt.....	9
2.2.6	Göteborgs biologiska mångfald ska öka.	10
2.2.7	Livsvillkoren för Göteborgs invånare ska bli mer jämlika.	10
2.2.8	Göteborg ska vara en jämlik och jämställd stad där alla bemöts likvärdigt, får sina mänskliga rättigheter tillgodosedda och ges likvärdiga möjligheter oberoende av kön.	10
2.2.9	Alla göteborgare ska ha en hälsosam livsmiljö.	11
2.3	Övrig väsentlig information- förändringar, utmaningar och samverkan.....	11
3	Övrig uppföljning till kommunledningen	13
3.1	Utveckling inom personalområdet.....	13
3.1.1	Väsentliga personalförhållanden	13
3.1.2	Analys av situationen inom HR-området.....	13
3.2	Ekonomisk uppföljning.....	13
3.2.1	Analys av årets utfall	13
3.2.2	Investeringsredovisning.....	16
3.2.3	Uppföljning av investeringsrelaterade driftskostnader.....	22
3.2.4	Uppföljning av kommuncentrala poster som hanteras genom beslut av andra nämnder.....	22
3.3	Uppföljning av negativ avvikelse mot nämndens ekonomiska	

mål	23
3.3.1 Förvaltningens förslag till åtgärder.....	23
3.4 Värdering av eget kapital	23
3.5 Uppföljning av skuld/fordran till abonnent	23
3.5.1 Skuld fordran till abonnent VA-kollektivet	23
3.6 Uppföljning av särskilda beslut och uppdrag	24
3.6.1 Utvärdering av system för styrning, uppföljning och kontroll	24
3.6.2 Brukar-/kundorienterad kvalitetsledning	25
3.6.3 Uppföljning av projekt inom gröna obligationer	25
3.6.4 På vilket sätt har nämnden begränsat uppgifter inom bland annat administration, ledningsarbete och konsultanvändning?	26
4 Bokslut.....	27
4.1 Sammanfattande analys	27
4.2 Resultaträkning.....	27
4.2.1 VA-verksamheten.....	27
4.3 Balansräkning.....	28
4.4 Kassaflödesanalys.....	29
4.5 Tillämpade redovisningsprinciper och noter	29
5 Styrinformation till nämnden.....	35
5.1 Grunduppdrag	35
5.1.1 Säker dricksvattenförsörjning	35
5.1.2 Robust avloppshantering.....	37
5.1.3 Trygg skyfallshantering	37
5.2 Utvecklingsarbete	38
5.2.1 Miljö- och klimat	38
5.2.2 Långsiktiga verksamhetsplaner	40
5.2.3 Forskning och utveckling.....	46
5.3 Dem vi är till för.....	47
6 Redovisning av nämndens uppdrag.....	48
6.1 Redovisning av uppdrag från Kommunfullmäktige och Kommunstyrelsen i och utanför budget.....	48

1 Sammanfattning

Kretslopp och vattennämnden ansvarar för att några av våra viktigaste samhällstjänster fungerar. Det handlar om att tillgodose invånare och övriga brukare inom Göteborgs Stad med vattenförsörjning, avlopps- och avfallshantering samt verka för en god resurshushållning. Kretslopp och vattennämnden ansvarar också för att samordna och driva skyfallsfrågor i staden.

Verksamhetens utveckling

Förvaltningens tjänster och leveranser har i huvudsak fungerat väl under året och måluppfyllelsen är till största del god avseende resultaten mot kund inom kärnverksamheten. Arbete har även pågått för att säkerställa förvaltningens leveranser på sikt.

Kundnöjdheten är fortsatt hög och kundernas behov beaktas i styrningen av verksamheten. Ett nytt kund- och verksamhetssystem som sattes i drift under hösten skapade emellertid störningar i faktureringen. Åtgärder har vidtagits för att garantera fortsatt god service.

VA-verksamheten har fungerat väl trots att extremväder och yttre händelser under perioder ställt höga krav på verksamheten. Produktionen av dricksvatten har utan störningar levererat gott och hälsosamt vatten. Distributionen av dricksvattnet har fungerat tillfredställande under året med ett minskat antal rörbrott i jämförelse med tidigare år. Stora nederbörds mängder har medfört påverkan på avloppshantering i form av bräddning och nödavledning men med mycket begränsad påverkan på brukare.

Förvaltningen har ökat förmågan att genomföra investeringsprojekt inom VA under året och utfallet är nära budget. Exempelvis har förnysetakten av VA-ledningar ökat och utbyggnaden av stamnät och stora projekt går enligt plan.

Avseende skyfallshantering har Kretslopp och vatten genomfört de åtgärder som planerats men behoven i staden är fortsatt stora.

Förvaltningens arbete för minskade klimatutsläpp enligt stadens miljö- och klimatprogram har varit en prioriterad fråga under året och inom verksamheterna vidtas löpande åtgärder inom området.

Ekonomiskt resultat

VA-verksamhetens utfall uppgår till -49,5 mnkr. Budget uppgick till -36,1 mnkr vilket innebär en budgetavvikelse på - 13,3 mnkr. Underskottet förklaras i huvudsak av ökade ränte- och kemikaliekostnader, något som varit känt för förvaltningen under stora delar av året.

Utveckling inom personalområdet

Sammantaget bedöms personalläget inom förvaltningen uppfylla behoven ur ett helhetsperspektiv även om utmaningar med kompetensförsörjning kvarstår för vissa yrkesgrupper på längre sikt.

Politiska mål och uppdrag

Uppdragen från Kommunfullmäktiges budget 2023 är fullgjorda. Förvaltningen ser en positiv utveckling inom samtliga budgetmål och bedömer att insatserna följer intentionerna.

2 Väsentlig styrinformation till kommunledningen

2.1 Verksamhetens utveckling

Kretslopp och vatten har fyra definierade huvudprocesser: dricksvattenförsörjning, avloppshantering, avfallshantering och skyfallshantering. I alla huvudprocesser löper långsiktig planering för ett hållbart samhälle som en röd tråd. Processerna ska skapa största möjliga nytta, resultat och nöjdhet för dem vi är till för och vara ett stöd i ledning och styrning för chefer och medarbetare.

Tabellen nedan syftar till att visa hur väl förvaltningen lyckas med sitt uppdrag sett till huvudprocesserna. Tabellen innehåller mått som tagits fram utifrån en grundlig analys av bl.a. reglementet och budgethandlingar.

Tabellen innehåller tre perspektiv: kund, miljö och verksamhet. Kundperspektivet handlar om hur vi skapar nytta för dem vi är till för. Miljöperspektivet synliggör hur förvaltningen minskar den miljöbelastning som ligger i uppdraget, särskilt avfall och avlopp. Verksamhetsperspektivet syftar till att följa upp hur processer bedrivs. Exempel på sådana mått är effektivitetsmått som kostnad per ansluten, intern miljöbelastning CO₂, handlingsplaner för nödvatten, och nivå på reinvesteringar.

2.1.1 Redovisning av resultat

Effektmått och övriga mått/nyckeltal

Mått/nyckeltal	Utfall 2021	Utfall 2022	Utfall 2023
Verksamhet: Klimatavtryck totalt CO ₂ ekvivalenter (internt arbete totalt) a)	25 614/34 269 tCO ₂ e b)	Ingen mätning	Datainsamling pågår
VA-processer			
Kund vatten: Dricksvattenkvalitet (antal prov med överskridet parametergränsvärde, ospolade)	Ingen mätning	Ingen mätning	7
Kund vatten: Leveransavbrott på ledningsnätet (minuter per brukare)	11,72 min	16,54 min	10,72 min
Verksamhet vatten: Nödvatten, leveranssäkerhet handlingsplan status	Förbättring krävs	Förbättring krävs	Förbättring krävs
Kund avlopp: Översvämningsärenden (antal anmälda, st)	69 st	84 st	64 st
Miljö avlopp: Andel biologiskt reat spillvatten, inklusive Ryaverket (%) d)	93,9 %	95,6 %	93,8 %
VA-gemensamt			
Kund: andel nöjda kunder (VA, %)	Ingen mätning	Ingen mätning	Ingen mätning
Verksamhet: Total kostnad per ansluten (VA, kr/ansluten och år)	1 962 kr	2 050 kr	2 264 kr

Verksamhet: Nyinvesteringar i verk och ledningsnät per ansluten (kr/ansluten och år) e)	940 kr	834 kr	1 142 kr
Verksamhet: Reinvestering i verk och ledningsnät per ansluten (kr/ansluten och år) e)	274 kr	246 kr	410 kr
Skyfallshantering			
Kund: Utbyggd kapacitet för skyfallsvolym (m3)	0 m3	0 m3	3 835 m3
Verksamhet: Skyfall och havsnivåskydd - handlingsplan status	Förbättring krävs	Förbättring krävs	Arbete pågår

I tabellen avser utfall för perioden januari till december 2023, om inte annat anges.

a) Klimatavtryck tCO₂e, beräkning gjord för 2020 och kommer att göras igen för 2023 när data är insamlad, därefter på årsbasis.

d) Biologisk renat spillvatten är allt spillvatten som genomgått fullständig rening på Ryaverket. Övrigt är det spillvatten som bräddats eller nödavlats före Ryaverket eller enbart genomgått mekanisk rening på Ryaverket.

e) Ny- och reinvesteringar anges exklusive Gryaab's investeringar i avloppsreningsverket som ingår i avgift till Gryaab och inte belastar Kretslopp och vattens investeringsbudget.

I tabellen redovisas mått som tillsammans med övrig analys av verksamheten ger en bild av verksamhetens utveckling. Sammantaget bedöms processerna skapa önskad nytta och resultat. Fortsatta förbättringar krävs inom skyfallshanteringen även om utbyggd kapacitet har ökat. Förvaltningen behöver även följa kostnadsutvecklingen inom VA.

VA-processer

Ett antal ospolade prover över gränsvärdet beror på bristande kvalitet i fastighetsinstallationer och inte på Kretslopp och vatten. Måttet redovisas här utifrån lagkrav i dricksvattenföreskrifterna. Övriga vattenprover ligger nära målnivåerna. En mild vinter har inneburit färre akuta läckor än normalt. Kraftiga regn har gjort att bräddning ökat, vilket innebär att man nödgats släppa ut mer orenat spillvatten till Göta älv. Trots regnet har antalet översvämningar varit lägre än förväntat, vilket bl.a. antas bero på att vissa åtgärder genomförts samt karaktären på regnet.

Vad avser handlingsplan för leveranssäkerhet och nödvatten så pågår flertalet aktiviteter, bl.a. att förbättra samverkan med andra aktörer för att stärka hantering av nödvatten, förstärkning av material och resurser, samt genomförande av övningar. Arbete sker också för att förebygga behovet av nödvatten, exempelvis genom förstärkning av reservkraft.

VA-gemensamt

Kostnaderna per ansluten har ökat mer än normalt under föregående år vilket beror på prisökningar och på ökad verksamhet jämfört med tidigare år. Investeringsstakten har fortsatt att öka under året inom både ny- och reinvesteringar.

Skyfall

Under 2023 har skyfallsanläggningar börjat färdigställas och den utbyggda kapaciteten har därmed ökat.

Volymmått samt nettokostnadsutveckling

Mått	2021	2022	2023
VA-verksamheten			
Försåld mängd vatten i år	44,5 Mm ³	43,7 Mm ³	43,9 Mm ³
Intäkter	1 084 598 tkr	1 215 200 tkr	1 304 103 tkr
Kostnader	1 144 682 tkr	1 178 200 tkr	1 353 621 tkr

Volym-, intäkts- och kostnadsutveckling

Mått	Utfall helår jämfört med samma föregående år
VA-verksamheten	
Procentuell förändring försåld mängd vatten i år/föregående år	0,4 %
Procentuell förändring intäkter i år/föregående år	7,3 %
Procentuell förändring kostnader i år/föregående år	14,9 %

Kostnadsökningen om 14,9 % för VA-verksamheten förklaras i huvudsak av ökade ränte- och kemikaliekostnader. Noteras bör även att procentuell förändring antal tömningar i år/föregående år är en uppskattning då de sista 4 månaderna inte är tillgängliga.

2.1.2 Väsentliga avvikelser i verksamhetens utveckling

Inga väsentliga avvikelser i verksamhetens utveckling
Orsak till att avvikelser uppstått
Konsekvenser för de verksamheten är till för
Konsekvenser för organisation, medarbetare och chefer
Ekonomiska konsekvenser
Vidtagna åtgärder

2.2 Kommunfullmäktiges budgetmål

2.2.1 Göteborgs klimatavtryck ska kraftigt minska för att vara nära noll senast 2030 i linje med Göteborgs Stads miljö- och klimatprogram.

Att arbeta i linje med Göteborgs Stads miljö- och klimatprogram och därmed minska vårt klimatavtryck är en prioriterad fråga på Kretslopp och vatten. Miljö- och klimatarbetet har integrerats i verksamhetsstyrningen och kan på så vis bedrivas på ett aktivt sätt. Arbetet får också stöttning genom styrningen från stadens gemensamma miljöledningssystem som förvaltningen till fullo infört.

Förvaltningen har i år, för första gången, utgått från fastställda miljö- och klimatmål och aktiviteter som leder till ett minskat klimatavtryck kopplat till dessa. För att få en sammanhållen styrning och för att driva på arbetet ytterligare har ett internt miljøråd startats där representanter från verksamhetens olika delar ingår.

Inom verksamheten vidtas flera åtgärder, bland annat utreds och testas vilka miljö- och klimatkrav som kan ställas vid upphandlingar. Kretslopp och vattennämnden har antagit en solenergiplan och arbetet med att ställa om fordonsflottan till eldrift fortskrider.

Utöver arbete med metoder och konkreta åtgärder pågår även arbete med att

klargöra hur datainsamling och beräkningar för uppföljning ska ske.

Förvaltningen ser en ökad aktivitet för att nå målet men har svårt att mäta utfallet av åtgärder. Det som staden gemensamt sett i uppföljningar, att arbetet måste öka takten för att nå målet, gäller även för Kretslopp och vatten.

Förvaltningen har ett nära samarbete med Miljöförvaltningen samt utpekade strategiansvariga i frågan.

2.2.2 Arbetsmiljön och arbetsvillkoren för Göteborgs Stads anställda ska förbättras.

Kretslopp och vatten har under året arbetat med att förbättra arbetsmiljön och arbetsvillkoren genom förvaltningens två beslutade arbetsmiljömål. Det ena målet var att öka rapporteringen av riskobservationer och tillbud och därigenom minska antalet olycksfall. Det andra målet var att samtliga enheter skulle diskutera återhämtning för att öka kunskapen om återhämtningens betydelse för hälsan. Båda målen uppfylldes. Förvaltningen har även arbetat med att förbättra den sociala arbetsmiljön genom att bedriva ett systematiskt arbete mot kränkande särbehandling och trakasserier. En evidensbaserad metod användes där 150 medarbetare gick en grundkurs inom trivsamt kommunikation.

Årets medarbetarundersökning visade på ett resultat på 78 i HME, vilket är positivt och nära målbilden för staden som attraktiv arbetsgivare.

2.2.3 Sjukskrivningarna till följd av arbetsrelaterad ohälsa ska minska.

För att undvika arbetsrelaterad ohälsa har förvaltningen arbetat mot ett beslutat arbetsmiljömål för 2023: arbete för ett balanserat arbetstempo som håller över tid. Arbete skedde inom respektive avdelning genom individuella avstämningar och fördjupning kring återhämtning.

Sjukfrånvaron för året ligger på 5,5 procent, vilket indikerar en försiktig utveckling i rätt riktning. Det är svårbedömt vad som kan anses vara en arbetsrelaterad ohälsa av den totala sjukfrånvaron. Den arbetsrelaterade ohälsan bedöms kunna ligga kvar på en för förvaltningen förhållandevis låg nivå.

2.2.4 Göteborg stads inköp- och upphandlingsprocesser ska bli mer effektiva och bidra till att nå samtliga hållbarhetsmål.

Kretslopp och vatten bedriver ett förbättringsarbete inom inköp och upphandling i linje med Göteborgs Stads handlingsplan för hur inköps- och beställarkompetensen i alla stadens nämnder och styrelser ska stärkas, i syfte att bli mer effektiva och på så sätt göra goda affärer.

Effektiva processer

Prioriterade områden är en *fortsatt ökad inköpsmognad och mer egenkontroller* inom samtliga delar av inköpsprocessen. Förutsättningarna för effektiva inköps- och upphandlingsprocesser har stärkts genom *kompetenshöjande insatser och ökade interna behörighetskrav* för direktupphandling. För att stödja organisationen i att *få en bättre helhetssyn och beslutsunderlag* som ger förutsättningar för prioriteringar har förvaltningen en tilläggstjänst för inköpsanalys från tjänsteleverantören.

Hållbarhetsmål

Inom ramen för upphandlingar av entreprenader inom VA har i några första projekt ställts krav på byggardeklarerationer och fossilfritt drivmedel. Förvaltningen förbereder också avrop på ramavtal med eldrift i ett rörspräckningsprojekt och ett infodringsprojekt. Särskilda resurser för att ge stöd i upphandlingar med tillhörande miljökrav och uppföljning av dessa finns nu. Avfallsavdelningen har inarbetat ekonomisk och ekologisk hållbarhet i samtliga upphandlingar. I kommande upphandlingar ska även social hållbarhet inarbetas tydligare. Ett gemensamt arbete i förvaltningens inköpsråd pågår för att skickliggöra förvaltningens upphandlare kring krav på social hållbarhet i upphandlingar.

Ökad måluppfyllelse

Inom särskilt miljöområdet finns en potential att fortsatt utveckla förmågan inom inköps- och upphandlingsområdet. Förvaltningen kommer under 2024 öka kraven och utveckla uppföljningen när det gäller:

- Klimatpåverkan från byggnader, anläggning, transporter, produkter
- Återanvändning i bygg- och anläggningsentreprenader
- Kemikalier som lägst acceptabla i Byggarubedömningen
- Biologisk mångfald i bygg- och anläggningsentreprenader

2.2.5 Göteborgs Stad ska styras transparent och resurseffektivt.

Kretslopp och vatten arbetar med att öka effektiviteten i genomförande av verksamhetens processer, till exempel genom att förnya ledningsnätet för vatten och avlopp samt öka graden av digitalisering i verksamheten. Utökad samarbete i stadsutvecklingsplaneringen är en viktig del för en effektiv verksamhet. Förvaltningen arbetar även aktivt med långsiktig planering för att ha kontroll på den framtida kostnadsutvecklingen.

Arbete för att öka måluppfyllelsen inom detta område är prioriterat. Nedan redovisas ett urval av större effektiviseringsåtgärder och deras bedömda effekt på verksamhetens resultat.

Genomförda åtgärder

- Ny investeringsorganisation. Ger bl.a. möjlighet till ökad framdrift i investeringsprojekten.
- Nytt kundsystem. Ger utökad möjlighet till att nyttja ny teknik samt utökade analysmöjligheter av förbrukningsmönster.
- Förstudie ny ekonomimodell. Syftar bl.a. till utökade möjligheter att styra och följa upp verksamhetens kärnprocesser samt effektivare ekonomihantering.

Pågående åtgärder

- Införande av digitala vattenmätare som ger förbättrade möjligheter att mäta förbrukning. Ger bl.a. utökad möjlighet till läcksökning och i förlängningen minskade driftskostnader.
- Förbättrad flödesmätning i dricksvattenledningar med stöd av AI. Ger bl.a. möjlighet att förutse och åtgärda framtida risker för ledningsbrott vilket i sin tur leder till minskade driftskostnader.
- Fokus på effektiviseringar i vattenverkens vattenförbrukning. Genom åtgärder i vattenverkens processer har den egna förbrukningen kunnat minskas.
- Fokus på effektivt samarbete inom stadsutveckling. Kretslopp och vatten har varit aktiva i stadsutvecklingsplaneringen vilket är en förutsättning för effektiv verksamhet inom både avfall och VA.

- Utökad fokus på gröna investeringar. Utökad samarbete med stadens finansavdelning med syfte att effektivisera upplåningen till kommande års investeringsbehov.
- Ökad förnyelsetakt VA-ledningsnät. Ökat fokus på förnyelse av ledningsnätet leder till minskad rörbrottsfrekvens och därmed minskade driftskostnader.

2.2.6 Göteborgs biologiska mångfald ska öka.

Förvaltningen bidrar till att undvika en negativ påverkan på den biologiska mångfalden genom att utföra sitt grunduppdrag inom VA och avfall. Detta görs exempelvis genom att minska bräddning och utsläpp via dagvatten och genom rutiner för hur invasiva växter hanteras och rapporteras både på återvinningscentraler och på våra anläggningar. På sikt kommer även inventeringar av ytor med skötselansvar genomföras samt krav kopplat till inköp och upphandling att tas fram.

Samverkan med huvudansvarig sker både genom direkt dialog och i nätverk.

2.2.7 Livsvillkoren för Göteborgs invånare ska bli mer jämlika.

Förvaltningen bidrar till mer jämlika livsvillkor i staden genom att förse hela stadens invånare med insamling och behandling av avfall, leverans av dricksvatten och avledning av avloppsvatten för rening; vilket utgör grundläggande samhällsfunktioner. Tjänsterna och servicen ska hålla lika god kvalitet oavsett socioekonomiskt område i staden. Förvaltningen följer exempelvis upp att leveransen av dricksvatten sker på ett jämlikt sätt över hela staden. Pågående arbete med digitalisering och processkartläggning för ex. VA-anslutningsprocessen bidrar till ökad tillgänglighet för kunderna.

Jämlikhetsperspektivet säkerställs i stadsutvecklingsprojekt och byggnation av ny infrastruktur. Förvaltningens samverkan med andra stadsutvecklande förvaltningar har stärkts vilket gagnar stadens invånare.

Förvaltningen arbetar även utifrån Göteborg Stads program för jämlik stad med att integrera jämlikhet i ordinarie verksamhet. Rekrytering och arbetsmiljöarbete är viktiga verktyg för måluppfyllnad.

2.2.8 Göteborg ska vara en jämlik och jämställd stad där alla bemöts likvärdigt, får sina mänskliga rättigheter tillgodosedda och ges likvärdiga möjligheter oberoende av kön.

Förvaltningen har ett uppdrag att tillgodose invånare och övriga brukare inom Göteborgs Stad med vatten, avlopp och avfallshantering. Att tjänsterna utförs med god kvalitet och långsiktighet är förvaltningens huvudsakliga bidrag inom rättighetsområdet.

Kunddialoger och kundundersökningar genomförs för att identifiera olika kundbehov och kunna erbjuda tjänster för att tillmötesgå dessa.

Beslut som fattas av nämnd skrivs fram utifrån påverkan på social hållbarhet och sociala grundvärden.

Kretslopp och vatten använder klarspråk i all kommunikation, vilket gör

kommunikationen tillgänglig för alla målgrupper. Förvaltningen verkar även för ett transparent informationsflöde för att möjliggöra påverkan från medborgare.

Förvaltningens arbete för jämlikhet, jämställdhet, tillgänglighet och alla människors lika värde utgår från en riktlinje som antagits under 2023 och som innehåller aktiva åtgärder för att säkerställa utveckling inom området arbetsförhållanden, löner och anställningsvillkor och utbildning.

Förvaltningen eftersträvar och arbetar för en jämnare könsfördelning inom olika yrkesgrupper i enlighet med Göteborgs Stads plan för jämställdhet.

2.2.9 Alla göteborgare ska ha en hälsosam livsmiljö.

Kretslopp och vatten bidrar till en hälsosam livsmiljö genom att utföra sitt grunduppdrag.

Förvaltningen arbetar för en minskad användning av skadliga ämnen där fokus ligger på att minska på både antalet och mängden kemiska produkter, substitution och smarta produktval. Inom detta område finns ett kontinuerligt samarbete med huvudansvarig via stadens nätverk för kemikalier. Arbetet med att nå målen för kemikalier går åt rätt håll men ses som svårt att nå till 2030.

När det gäller god luftkvalitet och god ljudmiljö bidrar Kretslopp och vatten till målet genom att gå över till eldrift av transporter och arbetsmaskiner.

2.3 Övrig väsentlig information- förändringar, utmaningar och samverkan

VA - Gryaabs utbyggnad - projekt Nya Rya

Gryaabs projekt för byggnation av ett nytt avloppsreningsverk, Nya Rya, pågår enligt plan. Programarbetet pågår och vissa delar såsom pumpstation in är i förprojektering och underlag för ansökan om tillstånd arbetas fram. Projektets syfte är att avloppsreningen ska uppfylla kraven i förväntat nytt miljötillstånd för verksamheten från år 2036. Kretslopp och vatten har varit delaktiga i framtagande av uppdaterade flödes- och befolkningsprognoser, vilket är underlag för dimensionering av den nya anläggningen. Taxepåverkan från projektet för VA-kollektivet i Göteborg bedöms i nuläget vara begränsad. På längre sikt kommer taxepåverkan att öka och avgiften som Gryaab tar ut kommer att öka med 33 procent enligt deras ekonomiska långtidsplan 2025 – 2034.

VA - Dricksvattenförsörjning ur ett regionalt perspektiv

Göteborg är till stora delar beroende av Göta älv för råvattenförsörjning, men även Delsjöarna och Rådasjön ingår i försörjningssystemet. Skyddet av Göta älv är centralt och förvaltningen bevakar frågor kopplat till vattenskyddsområdet. Klimatförändringarna kommer på sikt att påverka råvattenförsörjningen avseende råvattenanläggningar och kvalitetsstörningar på råvatten. Samverkan med andra aktörer längs älven är och kommer att vara viktig, särskilt i ett förändrat klimat som påverkar råvattenförsörjningen.

Ett arbete med att säkra den långsiktiga försörjningen av råvatten pågår, med utgångspunkt i mål från den beslutade regionala vattenförsörjningsplanen. Arbetet sker bland annat inom projektet Stärkt råvattenförsörjning i göteborgsregionen (SVAR), som drivs i Göteborgsregionens regi men leds av Kretslopp och vatten, samt inom projekt tillsammans med Lerum för att säkerställa råvatten från Mjörn. En slutsats är att ytterligare råvattenkällor för regionen kan bli aktuellt i framtiden

för att säkra en trygg vattenförsörjning.

Sammanhållen stadsutveckling

Kommunfullmäktige beslutade i november 2021 om ny organisation för stadsutvecklingsområdet och organisationen trädde i kraft den 2 januari 2023. Syftet med organisationsförändringen är att skapa en organisation som ger en mer sammanhållen stadsutvecklingsprocess – i såväl planering, genomförande som förvaltning av staden. Organisationsförändringen ska också bidra till ökad effektivitet och transparens i arbetet med stadsutveckling för boende, besökare och näringsliv. De nya nämnderna som bildades i organisationsförändringen är; stadsbyggnadsnämnden, exploateringsnämnden, stadsfastighetsnämnden och stadsmiljönämnden.

En viktig del under året har varit att utveckla och öka samverkan mellan de berörda förvaltningarna men också med övriga förvaltningar som arbetar inom stadsutveckling, däribland Kretslopp och vatten. På ledningsnivå har detta konkretiserats genom att direktörerna har regelbundna ledningsmöten för att säkerställa samverkan och arbetet mot den gemensamma målbilden. Samverkansforumet, kallat Sammanhållen stadsutveckling, består av direktörerna för stadsbyggnads-, exploaterings-, stadsmiljö-, stadsfastighets-, kretslopp och vatten- och idrott- och föreningsförvaltningen samt direktören för stadsledningskontorets avdelning för stads/samhällsutveckling. Utöver detta har samtliga förvaltningsledningarna mellan de berörda förvaltningarna träffats fem gånger under året. Teman för dessa möten har varit de gemensamt beslutade fokusområdena; ett processorienterat arbetssätt, ett transparent och kundfokuserat arbetssätt och samarbetskultur. Samverkan kommer att fortgå under 2024 och de gemensamma förvaltningsledningarna kommer i delar att utökas med förvaltningsledningarna för Kretslopp och vatten samt Idrott- och förening.

Förvaltningarna har prioriterat arbetet med att kartlägga tre av de mest verksamhetskritiska processerna: plan- och exploateringsprocessen, taktisk planering och strategisk lokalförsörjning. Detta arbete har pågått under hela året och kommer att fortsätta även kommande år. Kretslopp och vatten är en aktiv part i samtliga delar.

Några av de leveranser som ägt rum under året är:

- En övergripande inriktning för samordnad stadsutveckling (ÖISS) är klar. En förstudie, områdesplanering, är också klar och det finns förslag till process för inriktningsbeslut för större investeringsprojekt och planprogram
- Kartläggning av gemensam plan- och exploateringsprocess (PLEX) pågår i samverkan mellan berörda förvaltningar

Det konkreta arbetet kommer fortsatt innebära behov av att exempelvis se över processer, samarbetsformer med berörda aktörer och kulturfrågor i syfte att uppnå en mer sammanhållen stadsutveckling.

Samarbete med Stadsmiljöförvaltningen

Kretslopp och vatten samverkar med Stadsmiljöförvaltningen utifrån samarbetsområden som är viktiga för staden. Några av områdena som har identifierats är avgifter och taxor, förpackningsinsamling samt hantering av avfall från gaturenhållning.

3 Övrig uppföljning till kommunledningen

3.1 Utveckling inom personalområdet

3.1.1 Väsentliga personalförhållanden

	2021	2022	2023
Total sjukfrånvaro (%)	4.6	5.6	5.6
Förvaltningsextern personalomsättning (%)	8.3	7.5	9
Antal årsarbetare	531	579	584

Data för 2023 avser december 2023 uttagna 23 januari 2024.

3.1.2 Analys av situationen inom HR-området

Det övergripande läget inom HR-området bedöms fortsatt vara bra. Förutsättningarna i verksamheten har förbättrats något avseende arbetsmiljö och bemanning jämfört med tidigare. Kapaciteten i verksamheten bedöms generellt ha ökat även om det finns utmaningar vad gäller rörläggare, elektriker och i vissa driftroller.

Förvaltningen fortsätter att öka antalet anställda och förvaltningen har en relativt låg sjukfrånvaro.

Omvärldsläget och den förhöjda terrorhotnivån påverkar uppdraget. Alla tillsvidareanställda medarbetare är krigsplacerade på förvaltningen. HR och Säkerhetsfunktionen ser löpande över tillgänglig personal hos verksamheten.

Sammantaget bedöms möjligheterna att lösa grunduppdraget, ur ett HR-perspektiv, fortsatt goda på kort sikt, men kompetensförsörjning inom främst VA krävs för att bibehålla förmågan på lång sikt.

3.2 Ekonomisk uppföljning

3.2.1 Analys av årets utfall

3.2.1.1 VA-verksamheten

Resultaträkning sammandrag - VA

Belopp i mnkr	Bokslut 2023	Budget 2023	Avvikelse	Bokslut 2022	Bokslut 2021
Intäkter	1 304,1	1 264,9	39,2	1 215,2	1 084,6
Kostnader	-1 353,6	-1 301,0	-52,6	-1 178,2	-1 144,7

Resultat/förändring av skuld till abonnent	-49,5	-36,1	-13,4	37,0	-60,1
Skuld/Fordran till abonnent	-51,6	-38,2	-13,4	-2,1	-39,1

VA-verksamhetens resultat för året uppgår till - 49,5 mnkr, vilket innebär en budgetavvikelse på - 13,4 mnkr. Jämfört med senaste lämnade prognos är avvikelsen + 4,6 mnkr.

Underskottet förklaras i huvudsak av ökade räntekostnader samt kemikaliekostnader, något som varit känt för förvaltningen under stora delar av året.

Notera resultaträkningen under kapitel 4.2.2 för mer detaljer kring respektive kostnadsslag.

Taxeintäkter

Taxeintäkterna uppgår för året till 1 186,6 mnkr vilket innebär en marginell avvikelse jämfört med budget om + 0,4 mnkr. Trenden med minskade rörliga intäkter har stannat av och uppgår för helåret till - 3,5 mnkr. Detta vägs upp av en högre volym av fasta intäkter än budgeterat (+ 3,0 mnkr).

Under hösten infördes ett nytt kund- och verksamhetssystem och det var initialt en del felrapporteringar vilket gjort att det inte kunnat utläsas ett korrekt utfall för taxeintäkterna förrän vid årsbokslut. Det har gjort det svårt att avgöra trender i minskade eller ökade volymer.

Övriga intäkter

Avvikelsen för året uppgår till + 39,4 mnkr mot budget, och + 17,8 mnkr mer än senast lämnade prognos. Överskottet förklaras dels av en högre volym externt beställda projekt, något som matchas av motsvarande kostnader. Därtill är även intäkter från vår sidoordnade försäljning högre. Dessa sidoordnade intäkter består primärt av försäljning till grannkommuner, sprinkler och ståndrörshyra.

Personalkostnader

Personalkostnader uppgår för året till 291,5 mnkr, vilket är + 9,3 mnkr jämfört med budget. Överskottet förklaras dels av en lägre pensionsskuld än budgeterat, dels av vakanser.

Andelen arbetad tid i investering är lägre än budgeterat, - 3,3 mnkr, vilket är i linje med senast lämnade prognos. Det förklaras, liksom tidigare, av personalbrist men också att drift, utredningar och förstudier tar resurser i anspråk på bekostnad av investeringstakt.

Köp av huvudverksamhet

Avvikelsen på - 4,5 mnkr för Gryaabs verksamhet beror på, precis som nämnts i tidigare rapporter, en högre avgift för 2023 än vad som budgeterats.

Övriga kostnader

För året uppgår posten övriga kostnader till 574,7 mnkr vilket är 22,3 mnkr mer än budget, och 2,3 mnkr mer än senast lämnade prognos. Avvikelsen mot budget består framför allt av ökade kemikaliekostnader. Därtill noteras även högre entreprenadkostnader som en följd av en större volym EBP:er (externt beställda projekt) än budgeterat. Dessa kostnader täcks dock av motsvarande intäkter, som nämns ovan.

Vidare syns även här en effekt av minskad investeringstakt kopplat till avdelningen Ledningsnät, då deras användning av maskiner och utrustning uteblir, vilket annars

återfunnits som en intäkt.

Slutligen bör också nämnas att overheadkostnaderna är högre än budget. Detta som en följd av de insatser vår IT-avdelning gjort kopplat till säkerhet och civilt försvar.

Positiva överskott jämfört med budget återfinns primärt inom el och energikostnader, där kostnaderna varit klart lägre än vad som förutsågs i budget, och även vid senaste prognos.

Avskrivningar och ränta

Under denna post återfinns den klart största avvikelser mot budget, - 35 mnkr. Det kan i princip uteslutande härledas till de ökade räntorna. Detta har haft en stor påverkan på driftsbudgeten och varit svåra att helt förutse, då räntan sätts kvartalsvis och har varierat under året. Förvaltningen kan också konstatera att aktiveringsstakten, alltså färdigställda investeringsprojekt, varit historiskt hög. Aktiveringsbeloppet uppgår för året till en dryg miljard och antal färdigställda anläggningar överstiger 100 stycken.

Utveckling skuld/fordran till abonnent

Årets underskott innebär att vår fordran på våra abonnenter fortsatt ökar. Budgeten stipulerade en ökning av vår fordran om 36,2 mnkr, men blir alltså nu 49,5 mnkr. Det innebär att VA-verksamheten kommer att ha en utgående fordran på abonnenter om 51,6 mnkr för 2023. Enligt vattentjänstlagen ska en fordran/skuld regleras inom 3 år.

3.2.1.2 Effektiviseringar

Förvaltningen har ett stort fokus på att effektivisera verksamheten. Nedan redovisas ett urval av större genomförda/pågående effektiviseringsåtgärder och deras bedömda effekt på verksamhetens resultat.

1. Införande av digitala vattenmätare som ger förbättrade möjligheter att mäta förbrukning. Ger bl.a. utökad möjlighet till läcksökning och i förlängningen minskade driftskostnader.

2. Förbättrad flödesmätning i dricksvattenledningar med stöd av AI. Ger bl.a. möjlighet att förutse och åtgärda framtida risker för ledningsbrott vilket i sin tur leder till minskade driftskostnader.

3. Ny investeringsorganisation. Ger bl.a. möjlighet till ökad framdrift i investeringsprojekten.

4. Nytt kundsystem. Ger utökad möjlighet till att nyttja ny teknik samt utökade analysmöjligheter av förbrukningsmönster.

5. Förstudie ny ekonomimodell. Syftar bl.a. till utökade möjligheter att styra och följa upp verksamhetens kärnprocesser samt effektivare ekonomihantering.

6. Fokus på effektiviseringar i vattenverkens vattenförbrukning Genom åtgärder i vattenverkens processer har den egna förbrukningen kunnat minskas.

7. Fokus på effektivt samarbete inom stadsutveckling Kretslopp och vatten har varit aktiva i stadsutvecklingsplaneringen vilket är en förutsättning för effektiv verksamhet inom både VA och Avfall.

8. Utökad fokus på gröna investeringar. Utökad samarbete med stadens finansavdelning med syfte att effektivisera upplåningen till kommande års investeringsbehov.

9. Ökad förnysetakt VA-ledningsnät. Ökat fokus på förnyelse av ledningsnätet

leder till minskad rörbrottsfrekvens och därmed minskade driftskostnader.

3.2.2 Investeringsredovisning

3.2.2.1 Investeringar

Belopp i mnkr	Utfall 2023	Budget 2023	Avvikelse	Utfall 2021-2025	Budget 2021-2025
Inkomster	42	0	42	173	0
Utgifter	-1179	-1268	89	-2451	-6106
- varav reinvestering	-245	-237	-8	-554	-1067
- varav nyinvestering	-934	-1031	97	-1897	-5039
Netto	-1137	-1268	131	-2278	-6106

I tabellen ovan ingår VA, avfall, skattefinansierat skyfall och tekniskt vatten.

Utgiftsutfallet 2023 för VA- och avfallsinvesteringar, skyfallsinvesteringar och tekniskt vatten, exklusive exploateringsinvesteringar, uppgår till 1179 mnkr. Detta är en avvikelse mot budget med 89 mnkr. Avvikelsen har en mindre påverkan på verksamheten och måluppfyllelsen det här året.

Utgiftsutfallet för VA- och avfallsinvesteringar och reinvesteringar är ca 300 mnkr högre än föregående år, exklusive skyfallsinvesteringar, tekniskt vatten och exploateringar. Förmågan har ökat i att genomföra förnyelse av dricksvattenledningar, stommät och stora projekt. Aktiviteter har genomförts för att öka förmågan och investeringstakten i form av förändrade arbetssätt, förändrad organisation och ökad bemanning.

Inkomster för VA singelserviser är 42 mnkr för år 2023. Inga inkomster är budgeterade för detta så avvikelsen är 42 mnkr. De låga inkomsterna beror på att inkomna VA anmälningar har gått ner och kunder har flyttat fram byggstarter.

Nettoutfallet för planperioden 2021–2023 för nyinvesteringar och reinvesteringar inom avfall och VA, skyfallsinvesteringar och tekniskt vatten, exklusive exploateringsinvesteringar, uppgår till 2 278 mnkr. Det är en avvikelse mot budget och beror på att investeringsvolymerna år 2021 och 2022 inte uppnåtts samt att VA-anslutningsinkomster inte varit budgeterade. Förmågan att genomföra investeringsprojekt har ökat stegvis. Det är stor aktivitet i projekten, beställningar är gjorda och många projekt är i genomförandefas så utfallet beräknas öka under planperioden enligt budget.

Investeringsredovisning per område

Investeringsområde, mnkr	Utfall 2023		Budget 2023	
	Utgifter	Inkomster	Utgifter	Inkomster
VA	-1174	42	-1254	0
Avfall	-5	0	-14	0
Total	-1 179	42	-1 268	0

I tabellen ovan ingår i VA, skattefinansierat skyfall och tekniskt vatten.

Utgiftsutfallet 2023 för VA-investeringar, skyfallsinvesteringar och tekniskt vatten, exklusive exploateringsinvesteringar, uppgår till 1174 mnkr. Detta är en avvikelse mot budget med 80 mnkr. Avvikelsen mot budget för VA-investering förklaras av att budgeterad nivå för investeringar inom investeringsområdena generalplan och

dammar ej uppnått samt att hela posten för oförutsett ej utnyttjats. Delar av posten för oförutsett har nyttjats av investeringsområde dricksvattendistribution som har haft god framdrift i projekten.

Utfallet för avfall uppgår till 5 mnkr. Det är en avvikelse mot budget med 9 mnkr och beror i huvudsak på att kostnaden för inköp av kärll bokats som driftskostnad och inte investering.

Totalt år 2023

Belopp i mnkr	Utfall 2023	Budget 2023	Avvikelse	Utfall 2021–2025	Budget 2021–2025
VA	-886	-992	106	-2015	-5231
Inkomster	42	0	42	173	0
Utgifter	-928	-992	64	-2188	-5231
varav reinvestering	-245	-236	-9	-554	-1062
varav nyinvestering	-683	-756	73	-1634	-4169
Avfall	-5	-14	9	-11	-275
Utgifter	-5	-14	9	-11	-275
varav reinvesteringar	0	-1	1	-1	-5
varav nyinvesteringar	-5	-13	8	-10	-270
Delsumma VA och avfall	-891	-1006	115	-2026	-5506
Skyfall skattefinansierat	-11	-12	1	-12	-100
Tekniskt vatten	-235	-250	15	-239	-500
Investeringsnetto	-1137	-1268	131	-2277	-6106
Exploatering	-125	-58	-67	-154	-596
Inkomster	34	62	-28	163	309
Utgifter	-159	-120	-39	-317	-905
Netto	-1262	-1326	64	-2431	-6702

Analys av investeringar året samt planperioden

Förvaltningen har kraftigt ökat förmågan att genomföra VA-investeringsprojekt under året. Utgiftsutfallet har ökat med 45 % jämfört med förra året. Det är stor aktivitet i projekten, beställningar är gjorda och många projekt är i genomförandefas så utfallet beräknas öka under planperioden enligt budget. Investeringsvolymerna för år 2021 och 2022 uppnåddes inte vilket innebär att vi inte når budget för hela planperioden.

Entreprenadindex, som är ett index för beräkning av kostnadsförändringar av bland annat anläggningsentreprenader som fastställs av Statistikmyndigheten SCB, visar preliminärt en kostnadsökning på 2,8% under 2023 för utvalda variabler.

Förvaltningen har genomfört förändringsarbeten som förändrad organisation med

tydligare fokus på projektgenomförande respektive planering och arbetat med bemanning med nya ramavtal för konsulter samt rekrytering enligt personalförsörjningsplan. För att öka förmågan arbetar vi också med att förändra arbetssätt inom projektverksamheten såsom bättre rutiner, mindre resurskrävande entreprenadformer med mera.

Investeringsområde VA år 2023

Investeringsområde, mnkr	Utfall 2023		Budget 2023		Avvikelse	
	Utgifter	Inkomster	Utgifter	Inkomster	Utgifter	Inkomster
Nyinvesteringar	-683	42	-756	0	73	42
Reinvesteringar	-245		-236		-9	
Total	-928	42	-992	0	64	42

VA planperioden 2021–2025

Investeringsområde, mnkr	Utfall 2021–2025		Budget 2021–2025	
	Utgifter	Inkomster	Utgifter	Inkomster
Nyinvesteringar	-1634		-4169	
Reinvesteringar	-554		-1062	
Total	-2 188		-5 231	

Utfallet för VA-nyinvesteringar och reinvesteringar exklusive skyfallsinvesteringar och tekniskt vatten uppgår till 928 mnkr för 2023. Det är avvikelse mot budget på 64 mnkr. Utfallet är en ökning på ca 290 mnkr jämfört med förra året. Förmågan att genomföra investeringar har kraftigt ökat under året och utgifterna är i stort sett enligt budget.

Utfallet för VA-nyinvesteringar är 683 mnkr och budget är 756 mnkr. Avvikelsen mot budget på 72 mnkr förklaras av att vi inte nått budgeterad nivå för investeringar inom investeringsområdena generalplan, dammar och VA-utbyggnad. Orsaken är förskjutning av projekt bland annat på grund av beslut som inväntas från Länsstyrelsen. Delar av posten för oförutsett har nyttjats av investeringsområde dricksvattenproduktion och dricksvattendistribution som har haft god framdrift i pågående projekt. Investeringarna syftar till förnyelse och förbättrad funktion, exempelvis minskat flöde av tillskottsvatten och säkrare dricksvattenleverans. Avvikelsen har en mindre påverkan på verksamheten och måluppfyllelsen det här året.

Utfallet för VA-reinvestering är 245 mnkr och budget är 236 mnkr, det vill säga utfallet är 9 mnkr högre än budget. Det beror på ökad förmåga att genomföra förnyelseprojekt inom investeringsområde dricksvattenledning. Inom investeringsområde dricksvattenproduktion når vi inte upp till budget då driftnära och driftkritiska projekt inom vattenproduktion tar resurser så investeringsprojekt inte kan prioriteras. Leveranssäkerhet är prioriterad.

Utfallet för VA-investeringar och reinvesteringar exklusive skyfallsinvesteringar och tekniskt vatten uppgår till 2188 mnkr för åren 2021–2023. Investeringsvolymen för 2021 och 2022 uppnåddes inte men förmågan att

genomföra investeringsprojekt har ökat stegvis. Det är stor aktivitet i projekten, beställningar är gjorda och många projekt är i genomförandefas så utfallet beräknas öka under planperioden enligt budget.

3.2.2.2 Exploateringsinvesteringar

Belopp i mnkr	Utfall 2023	Budget 2023	Avvikelse	Utfall 2021–2025	Budget 2021–2025
Inkomster	34	62	-28	163	309
Utgifter	-159	-120	39	-317	-905
Netto	-125	-58	-67	-154	-596

Utgifterna för 2023 är 159 mnkr och budget är 120 mnkr. I oktober höjdes prognosen till 140 mnkr efter analys av pågående projekt. Avvikelsen mellan utfallet och budgeten på 39 mnkr beror på att kostnaden för projektet Skra bro blev dyrare än beräknat, god framdrift i pågående projekt samt förskjutning av kostnader från 2022.

Stora projekt som avslutats under året är Fixfabriksområdet, Smörgatan och Exportgatan. Större pågående projekt är Järnbrottsmotet och Skra bro.

Flera insatser har gjorts för att stärka samordningen av förvaltningens investeringsplanering med stadens, till exempel gemensam resurs- och tidsplanering av exploateringsprojekt och utveckling av faktureringsrutin med exploateringsförvaltningen.

Akkumulerat utfall för utgifter för planperioden 2021–2023 är 317 mnkr. Det är en avvikelse mot budget. Orsaken till minskningen av utgifter för planperioden är tidigare års låga utgiftsutfall, en anpassning till stadens minskade exploateringstakt och konjunkturläget.

Inkomsterna är 34 mnkr för 2023 och budget är 62 mnkr. Avvikelsen på 28 mnkr beror på konjunkturläget med framskjutning av nya byggprojekt, minskat antal inkommande VA-anmälningar samt längre tid för handläggning.

Akkumulerat utfall för inkomster är 162 mnkr och är en avvikelse mot budget.

Analys exploateringsinvesteringar

Avvikelsen mellan utgiftsutfallet och budgeten på 39 mnkr beror på att kostnaden för projektet Skra bro blev dyrare än beräknat, god framdrift i pågående projekt samt förskjutning av kostnader från 2022.

Orsaken till minskningen av utgifter för planperioden och avvikelsen mot budget är tidigare års låga utgiftsutfall, en anpassning till stadens minskade exploateringstakt och konjunkturläget.

Inkomsterna dvs anslutningsavgifterna är svåra att bedöma och i dagsläget finns en osäkerhet på grund av konjunkturläget.

3.2.2.3 Projektuppföljning

Investerings- och exploateringsprojekt av väsentlig betydelse

Projekt	KF-beslut	Ack. utfall	Total projektprognos	Projektbudget	Slutår
---------	-----------	-------------	----------------------	---------------	--------

	(J/N)	Ink	Utg	Ink	Utg	Ink	Utg	
Alelyckan ultrafilter (2018)	J		-247		-720		-900	2026
Kodammarna (2019)	N		-483		-500		-540	2024
Björlanda pumpkedja (2020)	J		-191		-250		-350	2025
Tekniskt vatten (2022)	J		-212		-450		-500	2025

Alelyckan ultrafilter: Budget på 900 mnkr godkänd i KF i 2018 års prisnivå. Utfall och prognos är indexberäknat till 2018 års prisnivå. I nämnden har budget på 780 mnkr i 2018 års prisnivå godkänts. Projektets prognos omräknat till 2018 års prisnivå ligger inom budget

Kodammarna: Budget på 540 mnkr godkänd i KF i 2019 års prisnivå. Utfall och prognos är indexberäknat till 2019 års prisnivå. Projektets prognos omräknat till 2019 års prisnivå ligger inom budget

Björlanda pumpkedja: Budget på 350 mnkr godkänd i KF i 2020 års prisnivå. Utfall och prognos är indexberäknat till 2020 års prisnivå. Projektets prognos omräknat till 2020 års prisnivå ligger inom budget

Tekniskt vatten: Budget på 500 mnkr godkänd i KF i 2022 års prisnivå. Utfall och prognos är indexberäknat till 2022 års prisnivå. Projektets prognos omräknat till 2022 års prisnivå ligger inom budget

3.2.2.4 Större investeringsprojekt

Alelyckan ultrafilter och dricksvattenkemikalier

Kommunfullmäktige beslutade år 2018 att godkänna investeringsprojektet Alelyckans ultrafilter och dricksvattenkemikalier. Projektets syfte är att installera ultrafilter på Alelyckans vattenverk för att komplettera den mikrobiologiska barriärverkan på vattenverket. Med ultrafilter förbättras leveranssäkerheten av dricksvatten och ges skydd mot vattenburen smitta. Vattenburen smitta bedöms idag som den största hälsorisen för allmän dricksvattenförsörjning baserad på ytvatten.

Under året har byggnationen av den nya ultrafilterbyggnaden kommit i gång. Jord- och bergschakt är färdigställda och betonggjutningar pågår. Under 2024 fortsätter betonggjutningarna samtidigt som processinstallationerna påbörjas.

En ny tidplan har tagits fram, som innebär att projektet bedöms bli klart under kvartal 2 år 2026. Nämndens beslutade budget är 780 mnkr i 2018 års prisnivå. Den beslutade ramen från fullmäktige är 900 mnkr i 2018 års prisnivå. Senaste prognos uppgår till 720 mnkr i 2018 års prisnivå, vilket innebär att kostnaderna ligger inom budgetram.

Renovering av avloppspumpstation - Kodammarna

Projektet renovering av avloppspumpstationen Kodammarna fortlöper. Syftet med projektet är att ersätta den gamla pumpstationen från 1967 som har en kritisk

funktion för staden. Pumpstationen tar emot avloppsvatten från en stor del av staden. Anläggningen är även en av stadens största bräddpunkter.

Etapp 2 är slutförd och anläggningen är driftsatt i samarbete med Gryaab. Även rivningen av den gamla stationen, Etapp 3, är slutförd. Den fjärde etappen i projektet, som är byggnation av en verkstad och servicebyggnad, är i slutfas och beräknas vara klar Q1 2024.

Senaste prognos uppgår till 495 mnkr i 2019 års prisnivå. Nämndens beslutade budget är 540 mnkr i 2019 års prisnivå, vilket innebär att kostnaderna ligger inom budgetram.

Björlanda pumpkedja

Möjligheten att avleda avloppsvatten från området runt Skra bro är begränsad då det befintliga avloppssystemet inte uppfyller gällande dimensioneringskrav. Projektet innebär utbyggnad av omkring sex km överföringsledningar för avlopps- och dricksvatten mellan Skra bro och Kärrdalen samt nybyggnation av en dricksvatten- och två spillvattenpumpstationer. Vidare är syftet med projektet att förstärka leveranssäkerheten av dricksvatten och försörja planerad bebyggelse för norra Hisingen.

Projektet är indelat i olika etapper. Etapp A har färdigställts och slutbesiktigats och statusen på Etapp B är att den ska vara driftsatt till sommaren 2024.

KF:s beslutade budget är 350 mnkr i 2020 års prisnivå och nämnden har beslutat om en budget på 300 mnkr i 2020 års prisnivå. Projektet prognos omräknat till 2020 års är 250 mnkr vilket innebär att projektet håller sig inom budget.

3.2.2.5 Tekniskt vatten investeringar

Den 22 november 2022 undertecknades ett kontrakt mellan Göteborgs Stad och NOVO, som rör utbyggnad av ledningar för tekniskt vatten för kyla. Syftet med projektet är att bygga två stycken rörledningar mellan Gryaab och NOVOs kommande batterifabriken i Torslanda.

Kretslopp och vatten undertecknade den 23 november 2022 ett kontrakt med tilldelad entreprenör. Projektet är nu i produktion i fem av sju etapper, samtidigt som projektering för kvarstående etapper pågår. Ledningssträckan för projektet uppgår till ca 6,4 km, där delar av sträckan förläggs ovan mark. Entreprenaden ska vara avslutad, och projektet klart för överlämning den 1 februari 2025, vilket är det nya datum som under hösten överenskommit mellan Staden och NOVO.

Projektet har en totalprognos på 494 mnkr i 2024 års prisnivå. Nämndens beslutade budget är 400 mnkr i 2022 års prisnivå. I KF är beslutad rambudget 500 mnkr i 2022 års prisnivå, varav 100 mnkr är budgetreserv. Med hänsyn tagen till förväntad indexutveckling under 2023 och 2024 ligger totalprognosen på ca 450 mnkr i 2022 års prisnivå, vilket indikerar att delar av budgetreserven behöver nyttjas. Index för 2023 är endast preliminärt framtaget, och kan fastställas först i mitten på februari 2024.

Budget för år 2025 har kompletterats med belopp i ny budgetprocess.

Belopp i mnkr	Utfall 2023	Budget 2023	Avvikelse	Utfall 2021–2025	Budget 2021–2025
Utgifter	-232	-232	0	-237	-500

3.2.2.6 Skyfallsinvesteringar

Utfallet för utgifter 2023 är på 11 mnkr, vilket är på budgetnivå och visar att genomförandet ökat jämfört med tidigare år. Ett stort projekt, Fjärdingsplan, pågår och beräknas avslutas under våren 2024. Ytterligare två projekt, Stabbeparken och Smålandsgatan, är i projekteringsfas. Flera utredningar pågår.

Prognosen för planperioden 2021–2025 är lägre än budget med 30 mnkr men vi räknar med en stegvis ökning av förmågan att genomföra skyfallsprojekt.

Uppskattade utgifter för skyfall ska ses som indikativa i detta läge. Stora investeringar kan förväntas framåt men hur snabbt dessa kan genomföras beror på politiska beslut kring målbild och ambitionsnivå samt juridiska förutsättningar.

Belopp i mnkr	Utfall 2023	Budget 2023	Avvikelse	Utfall 2021–2025	Budget 2021–2025
Utgifter	-11	-12	1	-12	-100

3.2.3 Uppföljning av investeringsrelaterade driftskostnader

Belopp (mnkr)	Nominering 2023	Utfall 2023
Sanering, rivning	-11	-8,5
Utrangeringar	-12	-12
Kritiska ledningar, filmning	-4	-2,7
Detaljplanearbete inklusive arbetad tid	-17,5	-21,3
Förstudier inklusive arbetad tid	-45	-39,4
Totalt (årligen tillkommande driftkonsekvenser)	-89,5	-83,9

Investeringsrelaterade driftkostnader uppgår till 84 mnkr för 2023 och prognosen som gjordes i augusti för helåret var 89,5 mnkr.

Sanering och rivning avser projekten Renovering av avloppspumpstation Kodammarna och Slopade reservoarer. Utfallet är 8,5 mnkr och prognosen för helåret var 11 mnkr.

I och med projekt Renovering av avloppspumpstation Kodammarna har 12 mnkr utrangerats under året.

Detaljplanarbetet och förstudier är framför allt egen arbetad tid.

3.2.4 Uppföljning av kommuncentrala poster som hanteras genom beslut av andra nämnder

Kommuncentral post (Belopp i tkr)	Utfall	Budgeterat belopp	Avvikelse
Dagvatten och skyfall, inklusive utökad skyfallsinvestering	9 241	10 500	1 259
Västsvenska paketet	1 660	2 000	340

Skattekollektivets ekonomiska ansvar för nedlagda deponier	1 035	1 000	-35
--	-------	-------	-----

3.3 Uppföljning av negativ avvikelse mot nämndens ekonomiska mål

Åtgärd/ kommentar	Helårseffekt (tkr)	Planerad effekt 2023		Uppnådd effekt 2023	
		tkr	Års- arbetare	tkr	Års- arbetare

VA-verksamheten

Kretslopp och vattennämnden är för taxekollektiven undantagen § 16 i kommunfullmäktiges regler för ekonomisk planering, budget och uppföljning.

Nämnden har beslutat om egna regler för ekonomisk planering, budget och uppföljning. Uppstår en skuld/fordran till abonnent ska denna regleras inom 3 år.

3.3.1 Förvaltningens förslag till åtgärder

Åtgärd/ kommentar	Planerad effekt 2024 (mnkr)

3.4 Värdering av eget kapital

Från och med 2020 redovisar inte förvaltningens två stora avgiftskollektiv ett eget kapital utan har övergått till skuld respektive fordran till abonnent. Detta i enlighet med praxis inom området. VA- och avfallskollektivets utveckling beskrivs närmare under kapitel 3.5.1 samt 3.5.2.

3.5 Uppföljning av skuld/fordran till abonnent

3.5.1 Skuld fordran till abonnent VA-kollektivet

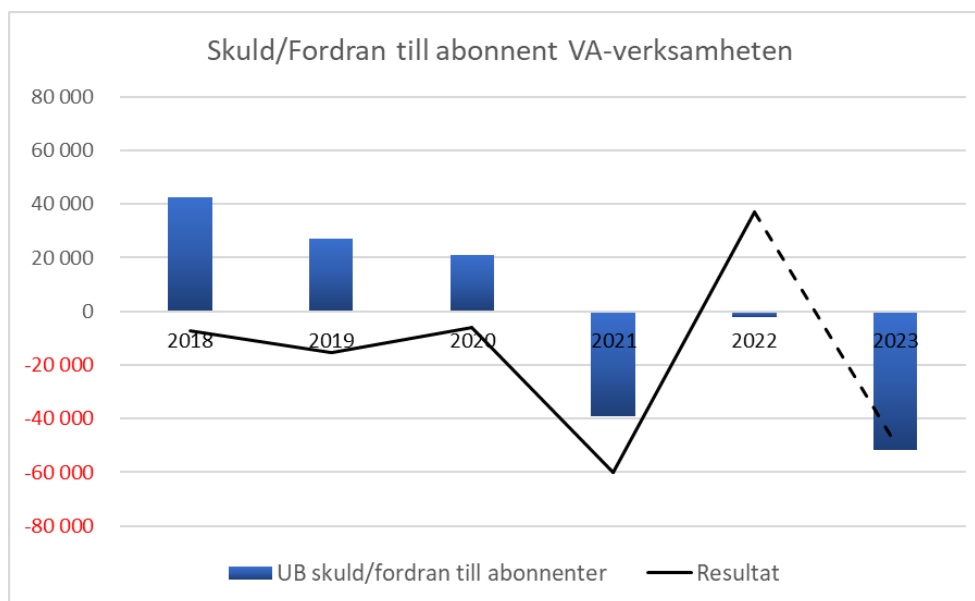
Utgående skuld/fordran till abonnent

mnkr	2021	2022	2023
Utgående skuld/fordran till abonnent	21,0	-2,1	-51,6

Skuld/fordran till abonnent i förhållande till KF:s taxebeslut

Årets underskott innebär att fordran på abonnenter fortsatt ökar. Budgeten stipulerade en ökning av fordran om 36,2 mnkr, men blir alltså nu 49,5 mnkr. Det

innebär att VA-verksamheten kommer att ha en utgående fordran på abonnenter om 51,6 mnkr för 2023. Enligt vattentjänstlagen ska en fordran/skuld regleras inom 3 år.

3.6 Uppföljning av särskilda beslut och uppdrag

3.6.1 Utvärdering av system för styrning, uppföljning och kontroll

Riktlinjen för styrning, uppföljning och kontroll fastställer att nämnder och styrelser årligen ska utvärdera sitt system för styrning, uppföljning och kontroll. Arbetet med styrning, uppföljning och kontroll är ett viktigt led i kvalitetssäkring och utveckling av förvaltningens verksamheter och processer.

Här redovisas de viktigaste iakttagelserna utifrån förvaltningsledningens utvärdering som genomfördes i december 2023.

Styrkor

Arbetet med styrning och uppföljning har ytterligare utvecklats med utgångspunkt i förvaltningens styrmodell. Styrprocesserna fungerar överlag effektivt med en god systematik. Processen för riskhantering och kontroll har etablerats och därmed fått en tydligare systematik.

Förbättringsområden

Den riskbaserade styrningen behöver förhålla sig än bättre till den övriga verksamhetsstyrningen. Målet är att riskhanteringen så långt det är möjligt ska följa samma systematik som övrig planering och uppföljning. Vidare behöver uppföljning av risker och åtgärder vid avvikelser inom stödfunktioner systematiseras och dokumenteras. Förra årets utvärdering beskrev behovet av erfarenhetsåterföring som leder till förbättringsåtgärder samt att analyser av brister och avvikelser behövdes. Dessa behov kvarstår delvis.

Det förebyggande arbetet mot oegentligheter behöver stärkas. Frågor kring förhållningssätt och följsamhet mot regelverk behöver fortsatt uppmärksammas.

3.6.2 Brukar-/kundorienterad kvalitetsledning

Riktlinjen för styrning, uppföljning och kontroll innehåller bestämmelser om systematisk kvalitetsledning med fokus på den verksamheten riktad sig till.

Kundernas behov är centrala i verksamheten och förvaltningen har många sätt att omhänderta kundernas input i utveckling av verksamheten. Det pågår till exempel olika projekt och kampanjer med uppsökande verksamhet hos kunder och när nulägesanalysen genomförs inför kommande verksamhetsår analyseras och sammanfattas kundbehoven. Erfarenhetsåterföringen är viktig för planering av verksamheten.

Det sker löpande dialoger med fastighetsägare och förvaltningen gör undersökningar kring vad göteborgarna tycker om avfallshantering och återvinning. Beteendepåverkan är en del av förvaltningens uppdrag och den sker i mycket i dialog med medborgare och verksamheter för att fånga upp behov kring de tjänster som finns idag och vad som kan behövas för framtiden. Förvaltningen skickar också ut nyhetsbrev och har återkommande webinarier med olika teman.

Förvaltningen har genomfört flera utredningar inför ny avfallsagstiftning som trädde i kraft i början av 2024. Det handlar bland annat om obligatorisk matavfallsinsamling samt kommunalt ansvar för förpackningsinsamling, vilket kommer att påverka våra kunder. Förberedelserna för dessa förändringar har varit i fokus under året med kunddialog och kunskapsutbyte.

Ett nytt kundsystem har tagits i bruk under hösten 2023 som kommer att möjliggöra ännu bättre service till våra kunder.

3.6.3 Uppföljning av projekt inom gröna obligationer

Kostnader

Projekt	Utfall 2023	Prognos 2024	Total budget
Alelyckan ultrafilter	-134	-261	-700
Kodammarna	-70	-4	-540
Vattenledningar - ökad leveranssäkerhet stornät (Norra ringledning, Ringledning)	-104	-112	-900
Dagvatten (stormwater management) Fjärdingsplan, Stabbeparken, Smålandsgatan	-11	-2,5	-20
Brudaremossen deponi	-8,3	-6,7	-75
Björlanda pumpkedja	-60	-70	-300
Förnyelse av vattenledning (Reinvestering: vatten och avloppsledning)	-230	-245	-245

Budget för förnyelse av vattenledning avser 2023. Beloppen som är angivna i tabellen avser investeringsutgifter och inte kostnader. Beloppen är angivna i Mnr.

Mätetal miljö

Projekt	Mätetal	Utfall 2023	Beräknat utfall 2024
---------	---------	-------------	----------------------

Alelyckan ultrafilter	100% av vattnet som passerar vattenverket kan bearbetas	Uppföljning påbörjas år 2026	Uppföljning påbörjas år 2026
Kodammarna	Energiförbrukningen beräknas minska med 30%, 0,5GW/år	25%	40%
Ökad leveranssäkerhet stornätet	Antal meter ledning	2200	1500
Dagvatten (stormwater management)	Minskad risk för översvämning	Uppföljning påbörjas 2024	Uppföljning påbörjas 2024
Brudaremossen deponi	Uppfylla Revaqs regler	ja	ja
Björlanda pumpkedja	Minskad bräddning	Uppföljning påbörjas 2024	Uppföljning påbörjas 2024
Förnyelse av vattenledning	Minskat läckage	ja	ja

3.6.4 På vilket sätt har nämnden begränsat uppgifter inom bland annat administration, ledningsarbete och konsultanvändning?

Under 2023 har arbete med att utveckla styrmodell med tillhörande ekonomimodell påbörjats där vissa administrativa aktiviteter i styrning- och uppföljningskedjan tagits bort. Arbetet med styrmodell och ekonomimodell kommer fortsätta.

I samband med exempelvis naturlig rörlighet sker en analys i ledningsgruppen för stödadavdelningarna huruvida en ersättningsrekrytering behöver göras. Förvaltningen prioriterar att det administrativa stödet har mer av en operativt stödjande roll mot chefer i allmänhet och mot chefer i driften i synnerhet.

Förvaltningen har identifierat åtgärder som kan minska administrationen, men som ger effekt på längre sikt. Kretslopp och vatten har påbörjat arbetet med att utveckla befintliga administrativa stödresurser, att de har rätt typ och nivå av kompetens och om de ska placeras som en central funktion eller ute på plats i verksamheten.

Användning av olika typer av konsulter är under analys i samverkan med övriga stadsutvecklande förvaltningar. Det finns ett behov av viss andel konsulter i investeringsprojekt för att utföra förvaltningens grunduppdrag. Frågan är komplex då det finns flertalet olika typer av konsulter, inom Kretslopp och vattens verksamhetsområden används exempelvis särskild specialistkompetens genom konsultuppdrag där en anställning inte är möjlig på grund av löneläget.

Insats/åtgärd	Effekt/besparing (Tkr)
Beslut om att ej ersättningsrekrytera administrativ personal.	700
En enhetschefstjänst inom central administration besätts av avdelningschef tillsvidare.	1400

4 Bokslut

4.1 Sammanfattande analys

Den ekonomiska redovisningen avser Kretslopp och vattens VA-verksamhet och dess andel av Gryaabs VA-verksamheten. Kretslopp och vattens redovisning av VA-verksamheten uppvisar ett negativt resultat om 13,3 mnkr gentemot budget. De största avvikande posterna är:

- Ökade räntekostnader
- Ökade kemikaliekostnader

Förvaltningen har erhållit 2 mkr i bidragsmedel för att täcka driftskostnader krisberedskap och civilt försvar. Förvaltningen har haft kostnader för reservkraft, nöddrivmedel, nödvattenutrustning, utökad lagerhållning, utbildningsinsatser samt konsultinsatser.

4.2 Resultaträkning

4.2.1 VA-verksamheten

Resultaträkning VA inkl Gryaab

Intäkter/Kostnader	Bokslut 2023	Bokslut 2022
Taxeintäkter	1 185,9	1 090,8
Övriga intäkter	118,2	124,4
Summa intäkter	1 304,1	1 215,2
Personalkostnader	-291,5	-233,9
Köp av verksamhet (Gryaab)	-213,5	-252,8
Övriga kostnader	-574,7	-492,4
Summa verksamhetens kostnader	-1 079,7	-979,1
Avskrivningar	-167,1	-147,7
Finansiella kostnader	-106,8	-51,4
Summa kapitaltjänstkostnader	-273,9	-199,1
Resultat/skuldförändring	-49,5	37,0

4.3 Balansräkning

Balansräkning VA-verksamheten inkl Gryaab

Belopp i tkr	2023-12-31	2022-12-31
TILLGÅNGAR		
Anläggningstillgångar		
Immateriella tillgångar	496	824
Materiella tillgångar	8 274 334	7 130 835
Finansiella anl.tillgångar	1 786	1 786
Summa anläggningstillgångar (not 1)	8 276 616	7 133 445
Omsättningstillgångar		
Förråd och lager	41 537	37 110
Kortfristiga fordringar (not 5)	423 068	363 989
Kassa och bank	33 322	0
Summa omsättningstillgångar	497 927	401 099
SUMMA TILLGÅNGAR	8 774 544	7 534 544
EGET KAPITAL		
Ingående eget kapital (Aktiekap)	-9 426	-9 751
Årets resultat	353	325
Summa eget kapital (not 4)	-9 073	-9 426
OBESKATTADE RESERVER		
Avskrivningar utöver plan	-110 108	-127 092
Summa obeskattade reserver	-110 108	-127 092
AVSÄTTNINGAR		
Pensionsavsättning (not 6)	-255 269	-220 871
Övriga avsättningar (not 7)	-5 042	-5 042
Summa avsättningar	-260 311	-225 913
SKULDER		
Långfristiga skulder (not 8)	-7 633 061	-6 704 331
Kortfristiga skulder (not 9)	-761 991	-460 196
Skuld till brukarna (not 10)		-7 587
Summa skulder	-8 395 052	-7 172 114
SUMMA EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER	-8 774 544	-7 534 545

4.4 Kassaflödesanalys

Finansieringsanalys VA-verksamheten inkl Gryaab

Belopp i tkr	2023-12-31	2022-12-31
DEN LÖPANDE VERKSAMHETEN		
Årets resultat (not 4)	-17 135	-325
Avskrivningar (not 1)	218 565	198 288
Förändrad avsättning (not 6 och 7)	-34 588	24 247
Övriga likvidpåverkande poster	0	31 044
Summa likvida medel från verksamheten	166 843	253 254
NETTOINVESTERINGAR		
Mark, byggnader och övrig fast egendom	-1 377 580	-736 124
Maskiner, inventarier och fordon	-24 475	-35 241
Utrangeringar	40 321	7 728
Summa nettoinvesteringar (not 1)	-1 361 734	-763 637
FINANSIERING		
Ökning (+)/Minskning (-) av långfristiga skulder (not 8)	928 730	484 617
Summa finansiering	928 730	484 617
FÖRÄNDRING AV KAPITALBINDNING		
Ökning (-)/Minskning (+) förråd och lager	-4 427	-5 491
Ökning (-)/Minskning (+) av kortfristiga fordringar (not 5)	-59 079	-12 772
Ökning (+)/Minskning (-) av kortfristiga skulder (not 9)	294 208	43 613
Summa förändring av kapitalbindning	230 702	25 350
FÖRÄNDRING AV KASSA OCH BANK	-35 459	-416

4.5 Tillämpade redovisningsprinciper och noter

Tillämpade redovisningsprinciper och noter

Intäkter redovisas i den omfattning det är sannolikt att de ekonomiska tillgångarna kommer att tillgodogöras och kan beräknas på ett tillförlitligt sätt.

Fordringar har upptagits till de belopp varmed de beräknas inflyta.

Tillgångar och skulder har upptagits till anskaffningsvärde där inget annat anges. Periodiseringar av inkomster och utgifter har skett enligt god redovisningssed. Värdet av kortfristiga placeringar har gjorts post för post till det lägsta av verkligt värde och anskaffningsvärde.

I nedanstående noter till resultat- och balansräkning samt finansieringsanalys kan avrundningar förekomma.

Värdering av immateriella och materiella anläggningstillgångar

Med anläggningstillgång avses en tillgång som är avsedd för stadigvarande bruk och som har en nyttjandeperiod överstigande tre år. Anskaffningsvärdet ska överstiga ett halvt basbelopp exklusive mervärdeskatt.

Anläggningstillgångar värderas till anskaffningsvärde med tillägg för värdehöjande

investeringar och med avdrag för avskrivningar. I anskaffningsvärdet ingår inte lånekostnader.

Anläggningsavgifter som avser att täcka investeringsutgifter för vatten och avlopp har periodiserats. Intäktsföring görs successivt och i samma takt som investeringskostnaden skrivs av.

Avskrivningar

Avskrivningar grundas på anläggningstillgångarnas ursprungliga anskaffningsvärde. Dessa kostnader fördelas med linjär avskrivningsmetod över den beräknade nyttjandeperioden. För tillgångar i form av mark, konst och pågående arbeten görs inga avskrivningar.

De investerande förvaltningarna inom Göteborgs Stad tillämpar sedan 2017 komponentavskrivning. Enligt Rådet för Kommunal Redovisning (RKR 4) ska en anläggningstillgång, bestående av olika delar av betydande storlek och som har väsentligt olika nyttjandetider, skrivas av separat del för del (komponenter). Detta innebär att en ny anläggning delas i komponenter, naturliga delar, baserat på de ingående komponenternas olika nyttjandetid. Återanskaffning av komponent, reinvestering, redovisas som anskaffning av ny anläggningstillgång och eventuellt kvarvarande redovisat värde för den utbytta komponenten kostnadsförs. Förvaltningen har följande komponenter med tillhörande avskrivningstid;

Anläggning	Komponent	Avskrivning
Vattenverk	Stomme/grund	50
	Klimatskal (sammanvägd)	25
	Maskiner o utrustning	15
	Installationer (sammanvägd)	17
	Stammar	25
Vatten-/avloppsledning	Markanläggning	80
Pumpstation utan överbyggnad, avlopp	Stomme/grund	50
	Maskiner o utrustning	15
	Installationer	20
	Stammar	25
Pumpstation med överbyggnad, avlopp	Stomme/grund	50
	Klimatskal (sammanvägd)	25
	Maskiner o utrustning	15
	Installationer	20
Pumpstation med överbyggnad, vatten	Stomme/grund	50
	Klimatskal (sammanvägd)	25
	Maskiner o utrustning	25
	Installationer	20
Vattenreservoar	Stomme/grund	50
	Installationer	15

Anläggning	Komponent	Avskrivning
	Stammar	25
	Ventiler och anslutning	30
Återvinningscentral	Markanläggning (sammanvägd)	30
	Stomme/grund	30
	Klimatskal (sammanvägd)	30
	Invändigt	15
	Installationer (sammanvägd)	20
	Stammar	30
	Maskiner o utrustning	5

Förråd och lager

Förrådet har värderats med hjälp av en vägd genomsnittsbereäkning av anskaffningsvärdet.

Avsättningar till pensioner

Avsättning för pensioner avser kostnader för pensionsåtaganden för samtliga pensionärer och för den befintliga personalen. I kostnadsmassan ingår även pensionspremier och dessa ingår i posten övriga kortfristiga skulder. Beräkningen har gjorts enligt den beräkningsmodell som utarbetats av Sveriges Kommuner och Regioner och benämns RIPS. Förvaltningen använder sig av fullfond, dvs att alla pensionsåtaganden är upptagna i balansräkningen.

Avsättningar i övrigt

Förvaltningen har ansvar för stadens 17 nedlagda deponier vars miljöskyddsåtgärder Kretslopp och vattennämnden ansvarar för. Brudaremassens deponi är störst av deponierna och står för den största andelen av återställningskostnaderna. Avsättningens storlek är svår att beräkna eftersom återställningsbehovet förändras. Det kan ske förändringar i miljön men även på grund av nya tekniska lösningar. Löpande förbättringsåtgärder pågår på samtliga deponier. Förvaltningen gör ingen avsättning för återställande av deponier och nuvärdesberäknas inte eftersom effekten av nuvärdesberäkning är av mindre värde.

Fördelning av gemensamma kostnader

Fördelning av gemensamma kostnader med annan verksamhet sker genom att använda olika nycklar, som antalet anställda eller vilken lokalyta verksamheten har. Balansräkningen fördelas genom verksamheternas andel av balansposterna.

Vid vattendelens särredovisning tillsammans med Gryaab används Göteborgs Stads ägarandel (70,6%) av Gryaab.

(Not 1. Anläggningstillgångar och avskrivningar)

Belopp i tkr	Bokfört värde vid årets början	Årets investeringar	Utrangering/omdisp. onering	Årets avskrivningar	Bokfört värde vid årets slut
Immateriella tillgångar	824			-328	496
Mark, byggnader och övrig fast egendom	4 539 509	1 093 139	-12 152	-191 934	5 428 562
Pågående nyanläggningar	2 387 416	284 441	-28 169	-	2 643 688
Maskiner, inventarier och fordon	201 671	24 475	-	-26 302	199 844
Konst	4 025	-	-	-	4 025
Summa anläggningstillgångar	7 133 445	1 402 056	-40 321	-218 565	8 276 615

Sammanfattning

Belopp i tkr	2023	2022
Anskaffningsvärde vid årets början	10 161 300	9 397 663
Årets investeringar	1 402 056	814 292
Försäljningar/utrangeringar	-40 321	-50 655
Anskaffningsvärde vid årets slut	11 523 034	10 161 300
Avskrivningar från årets början	-3 027 855	-2 829 567
Årets avskrivningar	-218 565	-198 288
Försäljningar/utrangeringar		
Avskrivningar vid årets slut	-3 246 421	-3 027 855
Planenligt restvärde vid årets slut	8 276 614	7 133 445

(Not 2. Löner och arvoden, sociala avgifter och pensioner)

Belopp i tkr	2023	2022
Löner och arvoden	-274 572	-244 440
Sociala avgifter	-102 694	-110 321
Pensioner	-46 766	
Eget arbete inkl sociala avgifter vid investering	60 823	51 999
Summa kostnader	-363 209	-302 762

(Not 3. Finansiella intäkter och kostnader)

Belopp i tkr	2023	2022
Intäktsränta	1 380	1
Ränta på långfristigt lån	-122 982	-58 840
Ränta på kortfristig upplåning		
Summa finansiella nettokostnader	-121 602	-58 839

(Not 4. Eget kapital)

Belopp i tkr	2023	2022
Eget kapital vid årets början avseende VA-verksamheten	-9 425	-9 750
Årets resultat	353	325
Justering av eget kapital / Skuld till brukare	0	0
Eget kapital vid årets början avseende VA-verksamheten	-9 425	-9 750

(Not 5 Kortfristiga fordringar)

Belopp i tkr	2023	2022
Kundfordringar	104 329	85 758
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	207 079	236 553
Övriga fordringar	60 049	41 678
Fordran på abonnent (se not 10)	51 613	
Summa kortfristiga fordringar	423 070	363 989

(Not 6 Pensionsavsättningar)

Belopp i tkr	2023	2022
Pensionsavsättningar vid årets början	-222 063	-196 624
Årets förändring	-33 206	-24 247
Pensionsavsättningar vid årets slut	-255 269	-220 871

(Not 7 Övriga avsättningar)

Belopp i tkr	2023	2022
Avsättning vid årets början	-5 042	-5 042
Avsättning vid årets slut	-5 042	-5 042

(Not 8 Långfristiga skulder)

Belopp i tkr	2023	2022
Skuld anslutningsavgifter	-766 742	-632 726
Nya anslutningsavgifter	-78 471	-142 686
Periodiserade anläggningsavgifter	15 117	13 618
Skuld investeringsbidrag	2 325	-4 948
Lån vid årets slut	-827 771	-766 742
Kommunsuld	-6 805 290	-5 937 589
Långfristiga skulder	-7 633 061	-6 704 331

(Not 9 Kortfristiga skulder)

Belopp i tkr	2023	2022
Leverantörsskulder	-252 997	-130 405
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	-65 224	-54 131

Övriga kortfristiga skulder	-31 534	-37 236
Koncernkonto	-415 091	-238 424
Summa Kortfristiga skulder	-764 845	-460 196

(Not 10 Skuld till abonnenter)

Belopp i tkr	2023	2022
VA		
Ingående skuld	2 096	39 096
Över/underuttag 2022		-37 000
Över/underuttag 2023	49 517	
VA skuld/fordran till abonnenter	51 613	2 096
Redovisas som en fordran Not 5		

5 Styrinformation till nämnden

5.1 Grunduppdrag

Detta avsnitt innehåller övergripande mål kopplade till förvaltningens huvudprocesser.

5.1.1 Säker dricksvattenförsörjning

Råvattenförsörjning

Processen råvattenförsörjning har fungerat väl under perioden trots under året varierande förutsättningar. Under årets inledning var nivån i Vänern låg och förvaltningen var tvungen att nyttja reservvattenförsörjning i större omfattning än normalt. Efter att Vänerns nivå återställts var intagsstängningarna av mer normal karaktär.

Samtliga tillfällen med avvikande kvalitet har kunnat stängas bort och råvatten in till vattenverken vid samtliga uppfyllt branschriktlinjer. Vid flera tillfällen under perioden har önskemål lyfts avseende att använda Råda pumpstation för vattenregeringsändamål, en frågeställning som kommer att behöva adresseras.

Vattenproduktion

Dricksvattenproduktionen har haft ett större antal interna störningar i form av driftavvikelser. Trots en omfattande avvikelshantering har avvikelse mot interna driftgränser varit på en högre nivå än snittet under 2022. Inga kvalitetsavvikelser i förhållande till gällande lagstiftning har registrerats, men under hösten hade Alelyckans vattenverk svårigheter att klara tillräcklig barriärverkan.

Förnyelsetakten på vattenverken är fortsatt lägre än det faktiska behovet och anläggningarna åldras snabbare än de förnyas. Detta gäller såväl processanläggning som fastigheter. Arbetet med implementering av tekniskt stöd för underhåll vid årsskiftet 2023/24 kommer att tydliggöra detta och skapa förutsättningar för strategisk planering.

Arbetet med att förbättra kvaliteten på dricksvattnet fortgår, huvudsakligen genom arbetet med att sätta ultrafilter på plats på Alelyckans vattenverk.

Under året har arbetet med anpassning till nytt regelverk för dricksvatten genomförts på ett positivt sätt och fastställda faroanalyser och HACCP finns nu på plats.

Dricksvattendistribution

Dricksvattendistributionen har fungerat väl under året utan några stora avvikelser i leveransen.

Kvaliteten på distribuerat dricksvatten har över lag varit god. Indikatorerna för andel prover över gränsvärde och parametervärde ligger nära målnivåerna bortsett vad det gäller ospolade prover som indikerar bristande kvalitet i fastighetsinstallationer.

Mängden rörbrott under året är lägre än medelvärdet de senaste fem åren och landar strax över målnivån. Andelen egenfunna rörbrott som hittas aktivt utan att

störning uppstått, är något högre än senaste åren och uppgår till 43% vilket är över målnivån. Egenfunna läckor har legat på en stabilt hög nivå sedan 2020, och är en viktig del i att minska läckaget.

Läckaget är lägre än förra året. Dock är siffran lite osäker p.g.a. införandet av nytt kund- och verksamhetssystem BFUS under hösten. Läckaget har minskat två år i rad, och vi börjar se resultat av vårt systematiska läckarbete.

En viktig åtgärd för att stärka vår förmåga i kris och krig är drift av anläggningar vid händelse av strömbortfall. En plan har tagits fram för utbyggnad av fast och mobil reservkraft och ett fåtal anläggningar är i genomförande fas.

Vårt utvecklingsarbete går framåt. En riskmodell för kritikalitetsanalys av dricksvattennätet är klar som kommer innebära bl.a. ett effektivare arbetssätt för att hitta läckage, definiera ett förebyggande underhåll samt som stöd i förnyelsearbetet.

Den behovsstyrda förnyelsen av ledningsnätet bedöms uppgå till 0,6%. Vad gäller förnyelse av våra anläggningar har fler projekt än tidigare kommit i genomförandefas. Två reservoarer är klara och ytterligare en pågår.

Förstärkning av vårt stamnät som åtgärd för att minska risken för avbrott i leveransen på grund av stort rörbrott, genomförs enligt plan. Det finns projekt i genomförandefas och i planeringsskede.

Indikator	Utfall 2022	Utfall 2023	Målvärde 2023
 Andel av tid utan oönskad kvalitetspåverkan på producerat dricksvatten, målvärde: mer än 95 % störningsfri drift	82%	79%	95%
 Andel av tid utan oönskad kvalitetspåverkan på producerat dricksvatten, målvärde: 100 % avseende specifika krav enligt livsmedelsverket samt barriärverkan	100%	100%	100%
 Andelen tid med en faktisk råvattenkvalitet som uppfyller branschriktlinjerna, prestationsmätt, målvärde: 95 %	100%	100%	95%
 Läckage från dricksvattennätet, målvärde 14 m3/km ledning, år	18,7	14,8	14
 Behovsbaserad förnyelsetakt ledningsnät, målvärde: 1 % av dricksvattenledningsnätet		0,6%	1%

5.1.2 Robust avloppshantering

Bedömningen är att måluppfyllelsen uppnås till viss del.

Nederbörden för 2023 uppgår till totalt 1080 mm vilket är den högst uppmätta siffran sedan 2006 och 250 mm mer än medelvärdet de senaste 30 åren.

Nödavledning och bräddning har därför ökat. Nödavledningen från spillvattenpumpstationer når det högsta värdet på 10 år. Likaså har bräddning från kombinerat nät ökat där augusti månad sticker ut då stormen Hans gav både kraftig nederbörd och förhöjda havsnivåer. Bräddad spillvattenvolym landar därmed på 0,56 procent av total mängd spillvatten till Ryaverket och är över målnivån. Tillskottsvattenmängden till Ryaverket uppgår till 61 procent vilket är högt och en direkt konsekvens av den totala nederbörden.

Brukarpåverkan på grund av avloppsstopp ligger i nivå med tidigare år och målnivån nås inte på helåret. Antalet översvämningar som inträffat under 2023 är färre än de senaste åren men fortfarande högt över målnivån.

Förnyelsen av avloppsledningsnätet är den högsta som uppmäts. Målnivån på 0,8 procent uppnås för första gången för avloppsnätet totalt och räknat på den spillvattenförande delen av ledningsnätet uppgår förnyelsen till 1,3 procent.

Ett antal spillvattenpumpstationer har förnyats under året men vi når inte riktigt upp till målnivån på sex stycken per år. Det finns dock goda förutsättningar att fortsätta ökningen då en grund har lagts med ökade personella resurser, konsulter och standardiserade handlingar och underlag.

Flera projekt som syftar till att rena och fördröja dagvatten har genomförts under året. Långsiktiga verksamhetsplaner, lokala åtgärdsprogram, och utredningar har tagits fram för att skapa goda förutsättningar att få till effektiva anläggningar. Bedömningen är att arbetet följer plan.

Indikator	Utfall 2022	Utfall 2023	Målvärde 2023
 Behovsbaserad förnyelsetakt ledningsnät, målvärde: 0,8% av ledningsnätet	0,58%	0,8%	0,8%
 Behovsbaserad styrd förnyelse av pumpstationer, målvärde: 7 st per år	0st/år	5st/år	7st/år

5.1.3 Trygg skyfallshantering

Måluppfyllelsen mätt som färdigställd kapacitet för skyfallshantering bedöms som låg.

Genomförande

Kretslopp och vatten genomför dagvatten- och skyfallsutredningar i samtliga detaljplaner och bedömer att det ger resultat. Skyfallsfrågorna har under perioden tagits bra om hand i stadens fysiska planering.

Under 2023 har de åtgärder som planerats kunnat genomföras, men behoven i staden är mycket stora. På grund av juridiska hinder och avsaknad av långsiktiga stadengemensamma mål, har så många skyfallsanläggningar som behövs för en god måluppfyllelse inte byggts. De juridiska hindren består av att anläggningar skulle behöva byggas på privat mark och det finns inga tvingande åtgärder för att åstadkomma detta samt att när nyttan av anläggningarna skyddar privata intressen kan åtgärderna ifrågasättas utifrån kommunallagens likställighetsprincip. Konsekvensen av detta är att samhällsviktiga anläggningar och fastigheter riskerar att översvämmas vid skyfall.

Samverkan och ansvar

Kretslopp och vattennämnden har beslutat om förslag till nya långsiktiga mål för skyfall som ska införlivas i stadens nya klimatanpassningsplan. Staden behöver komplettera dessa mål med flera verktyg så som en strategi och en åtgärdsplan. Det är också angeläget att samtliga berörda förvaltningar i staden säkerställer en tillräcklig kompetens- och resurssättning kopplat till respektive parts ansvar i frågan.

Kretslopp och vatten har under perioden haft regelbunden dialog med andra förvaltningar i staden för att stärka förståelsen och skapa engagemang för frågorna. Förståelsen hos berörda parter har stärkts och vatten ses idag mer som en strategisk planeringsförutsättning i staden. Dialogen har lett till högre kvalitet och effektivt framtagande av bland annat en ny anvisning för dagvatten och rutin för hantering av markavvattningsföretag. Det finns mycket stor potential i att fortsätta samverkan.

Förvaltningen har tagit fram en ny kommunikationsplan för skyfall för att stärka kommunikationsarbetet och därmed måluppfyllnaden.

5.2 Utvecklingsarbete

Detta avsnitt innehåller en utvärdering av mål utifrån förvaltningens miljö- och klimatarbete samt utvärdering av åtgärdsplaner för vatten, avlopp och avfall. Kretslopp och vattennämnden fattar beslut om nya långsiktiga verksamhetsplaner första kvartalet 2024.

5.2.1 Miljö- och klimat

Förvaltningen har under 2023 drivit ett utvecklingsarbete inom ramen för miljö- och klimatmålen. Målen innebär i stora delar att arbetssätt behöver ställas om eller anpassas och att nya samarbeten behöver utvecklas både inom och utanför Göteborgs Stad. Att förankra och sprida kunskap och förståelse för målen har utgjort en stor del av arbete.

Målen har inte funnits tillräckligt länge för att kunna följas upp i sin helhet för 2023. Metoder för hur detta ska mätas och kunna följas upp per helår kommer tas fram till uppföljningen 2024. Nedan redogörs för måluppfyllelsen utifrån de underlag som finns tillgängliga nu.

Målet med att minska skadliga ämnen går framåt och under 2023 har åtgärder genomförts som har minskat antalet kemiska produkter, t.ex. förändringar med glesare spolningar av kolfilter har lett till minskad användning av processkemikalier. Förvaltningen arbetar också med att fasa ut de farligaste kemikalierna. Mellan 2022 till 2023 har antalet kemiska produkter med

utfasningsämnen som används på förvaltningen minskat från 68 stycken till 55 stycken.

Arbetet med att ställa om förvaltningens egna fordonsflotta till fossilfri går framåt. Målet är att byta ut diesel till HVO, fordonsgas eller el. Förra året, 2022, var andelen fossilfria fordon 55 procent, 2023 nådde vi 62 procent.

Många enskilda åtgärder har genomförts som alla på ett eller annat sätt bidragit till arbetet med att nå målen. Bland annat har ett projekt med att glesa spolningar av kolfilter på Alelyckans vattenverk visat sig spara 700 000 kubikmeter vatten per år. Detta innebär att vi också sparade på energi genom minskad pumpning och att kemikalieanvändningen minskade med drygt 114 ton.

Förvaltningens elenergianvändning är hög. På ledningsnät har ett test med att utvinna värme ur avloppsvattnet genom en värmeväxlare visat sig både kunna värma lokalerna och att elenergianvändningen minskat.

Ett viktigt beslut som togs i KF under 2023 var att lägga till två nya mål om schaktmassor i Avfallsplanen 2021–2030, mål 18 och 19. Målen möjliggör nu ett mer fokuserat och samlat arbete inom staden för att minska klimatpåverkan från anläggningssektorn. Schaktmassor har identifierats som betydande påverkan av flera av förvaltningens miljöaspekter, dels genom inköp av nya massor och dels som avfall vid deponering samt den stora mängd transporter som sker i samband med detta.

En del av förvaltningens projekt och arbete med ledningsförnyelse finansieras med stadens gröna obligationer, mer om detta finns att läsa under avsnitt 3.6.3

Uppföljning av projekt inom gröna obligationer.

I slutet av året antog förvaltningsledningen Kretslopp och vattens solenergiplan 2024 - 2030. Planen innehåller dels mål för hur mycket el förvaltningen ska producera själva med hjälp av solceller, dels en utförlig analys och prioritering över vilka av förvaltningens anläggningar som täcks in av planen. Arbetet är nu påbörjat enligt plan.

I en nulägesanalys som genomfördes i oktober 2023 identifierades ett antal förbättringsområden som ligger till grund för verksamhetsplaneringen inför 2024.

- Hållbart och klimatneutralt byggande. En stor utmaning är att få minskade klimatutsläpp på totalen från våra ledningsprojekt, vilket kan kräva inslag av utveckling och innovation. Här behöver arbete ske inom cirkulär masshantering och miljö- och klimatkrav vid inköp och upphandling.
- Ställa om transporter, fordon och arbetsmaskiner, både interna och inköpta, till nollutsläpp eller fossilfria
- Minskad vattenanvändning, både internt och hos kund.
- Avfallstransporter.
- Miljö- och klimatkrav vid inköp.
- Minskad energianvändning och egen elproduktion.
- Arbeta med god vattenstatus och bräddningsstrategin.
- Kvalitetssäkra data som behövs för att kunna mäta framdriften mot målen.

Förvaltningen kan ännu inte utvärdera i vilken utsträckning miljö- och klimatmålen uppnås då tillräcklig data saknas men kan utifrån genomförd uppföljning se att viktiga kliv har tagits och förbättringar skett inom väsentliga områden. Vidare finns en färdplan för kommande år som inbegriper målnedbrytning samt att kunna följa upp effekten av genomförda åtgärder.

5.2.2 Långsiktiga verksamhetsplaner

De långsiktiga verksamhetsplanerna svarar upp för den långsiktiga planeringen av förvaltningens insatser inom vatten-, avlopps- och avfallsfrågor. I detta avsnitt redovisas en utvärdering av målen i de planer som var gällande 2023. Nya planer för vatten och avlopp har skrivits fram och beslut väntas tas om dessa kvartal 1 2024. De nya långsiktiga verksamhetsplanerna kommer att innehålla nya mål och vara integrerade med stadens övriga stadsutveckling och ersätter på så vis åtgärdsplan vatten (ÅPV) och åtgärdsplan avlopp (ÅPA) och kompletterar nuvarande avfallsplan.

Utvärdering av målen i de för året gällande planerna visar att ett fåtal mål har uppfyllts tillfullo, de flesta mål har rört sig i en positiv riktning och ytterligare några bedöms som svåra att uppfylla eller kommer inte alls att uppfyllas av olika skäl.

Åtgärdsplan vatten

För huvudprocessen Dricksvattenförsörjning har en viss måluppfyllelse uppnåtts. Nedan följer en utvärdering av målen för huvudprocessen Dricksvattenförsörjning.

Målområde *Hälsosamt vatten*

Mål	Måluppfyllnad 2023
Risken för övriga hälsoeffekter orsakade av smittämnen eller kemiska ämnen i dricksvattnet ska vara mindre än en på 10 000 brukare och år	Inte uppfyllt
Inga otjänliga dricksvattenprover (målet gäller hos konsument, provtagning sker i pumpstationer, reservoarer och inne i fastighet)	Inte uppfyllt. Målet om inga otjänliga dricksvattenprover nås inte, även om merparten vid omprov varit tjänliga.
Halten av potentiellt hälsofarliga desinfektionsprodukter ska minimeras utan avkall på säkerheten mot vattenburen smitta	Inte uppfyllt
Naturresurser som utnyttjas eller kan komma att utnyttjas som vattentäkter för Göteborg ska vara skyddade som riksintresse för vattenförsörjningen	Uppfyllt
Gemensamma vattenskyddsområden med de andra kommuner som också nyttjar Göta älv och Mölndalsån	Uppfyllt
Rikt- och gränsvärden för råvattenparametrar som kan ge otjänligt eller hälsomässig anmärkning vid bedömning av dricksvatten ska uppfyllas i råvatten 100 % av tiden.	Delvis uppfyllt. Målet är uppfyllt för miljöföreningar men inte för parametrar som indikerar avföringspåverkan
Halten av avföringsindikatorn E.coli i råvattnen ska vara lägre än 100/100 ml under 100 % av tiden	Försämrad måluppfyllnad

Målområde *Gott vatten*

Mål	Måluppfyllnad 2023
Mer än 99,5 % av dricksvattnet ska vid leveransen vara tjänligt utan anmärkning på smak och lukt	Gränsvärden har ändrats i och med nya forskrifter och är ej jämförbara med gamla värden.

Mål	Måluppfyllnad 2023
Antalet klagomål avseende misstänkta hälsoeffekter, lukt och smak ska understiga ett per 20 000 brukare och år	Inte uppfyllt. Målet kring klagomål inte nått, men sedan målet sattes har registreringen av klagomål vidareutvecklats.
Drickvattentemperaturen ska vara under 20 °C för minst 99,5 % av leveransen och en jämn temperatur på 12 °C ska eftersträvas	Inte uppfyllt. Relevansen för temperaturmål är kopplat till Legionella och gott vatten. Ej krav i dricksvattenföreskrifterna längre.

Målområde *Säker tillgång*

Målområde	Mål	Måluppfyllnad 2023
Säker tillgång	Avbrott i leveransen för mer än 100.000 brukare, som varar mer än tre dygn ska inte inträffa oftare än en gång per 100 år	Risken är betydligt större än målet. Men inget större avbrott senaste året.
Säker tillgång	Avbrott i leveransen till områden med mer än 10 000 brukare, som varar mer än fyra timmar ska inte inträffa oftare än en gång per 10 år	Delvis uppfyllt. Svår uppföljning av avvikelser. Inga större enkelmatade områden utan reservoar.
Säker tillgång	Sjukhusen Sahlgrenska och Östra ska aldrig vara utan tillräcklig dricksvattenleverans	Uppfyllt, men förstärkning av leveransalternativ krävs.
Säker tillgång	Ingen brukare ska drabbas av oplanerade avbrott oftare än en gång vart tredje år	Inte uppfyllt
Säker tillgång	Minimileveransen under extrema omständigheter som långvarigt totalt elavbrott eller att ett vattenverk är helt utslaget ska genom provisoriska åtgärder kunna upprätthållas med minst 10 l/person och dygn inom två kilometers avstånd.	Ej uppfyllt, pågående projekt med ökad kapacitet på verken samt förstärkningar på ledningsnätet är en del i åtgärderna. Även förbättring av nödvattenförsörjning pågår.
Säker tillgång	Avbrottstiden för dricksvattenleveransen till den genomsnittlige brukaren ska sammanlagt vara mindre än sex minuter per år förutsatt leverans från båda vattenverken	Inte uppfyllt. Se nyckeltal HBI ca 30 min.

Målområde	Mål	Måluppfyllnad 2023
Säker tillgång	Avbrottstiden för dricksvattenleveransen för den genomsnittlige brukaren ska oavsett orsak sammanlagt vara mindre än 10 dygn på 100 år inklusive risken för avbrott även i råvattenförsörjningen och dricksvattenproduktionen	Risken är betydligt större än målet. Ca 110 d (eller >1000 CML jmf med 144 CML).

Målområde *Långsiktigt hållbart*

Målområde	Mål	Måluppfyllnad 2023
Långsiktigt hållbart	Läckaget ska uppgå till maximalt 14 m ³ /km och dygn	Ca 15 m ³ /km och dygn. Målet är inte uppfyllt, men trenden är nedåtgående.
Långsiktigt hållbart	Kloranvändningen ska minska utan avkall på säkerheten mot vattenburen smitta	Delvis uppfyllt, minskad användning på Lackarebäck, men kan minskas efter UF Alelyckan. (Större åtgärd enligt ÄPV)
Långsiktigt hållbart	Störningarna på ekologi och friluftsliv vid regleringen av sjöar och vattendrag för vattenförsörjningens behov ska vara minimala	Inte uppfyllt.
Långsiktigt hållbart	Vattenförsörjningens negativa inverkan på möjligheterna att använda avloppsslam som resurs ska vara minimala	Inte uppfyllt.
Långsiktigt hållbart	Möjligheterna att ytterligare effektivisera vattenförsörjningens energianvändning ska utnyttjas; Energiförbrukning distribution av dricksvatten mål mindre än 0,19 kWh/m ³ 2019.	Elenergianvändningen inom dricksvattendistributionen var 0,20 kWh per debiterad m ³ vilket är en liten minskning jämfört med föregående år, fortfarande över målet på 0,19 kWh per debiterad m ³ .
Långsiktigt hållbart	Förtäta och samla bostadsbebyggelse så att infrastrukturen kan användas kostnadseffektivt	Pågår
Långsiktigt hållbart	Områden med omlägningsbehov ska avgränsas kostnadseffektivt	Ingen uppföljning. Kriterier för prioritering av förnyelse har tagits fram.

Målområde	Mål	Måluppfyllnad 2023
Långsiktigt hållbart	Tillräckliga skyddszoner ska finnas vid jordbruksmark och säker hantering av dagvatten från vägar och andra hårdgjorda ytor vid råvattentäkterna ska förhindra spridning av smittämnen samt miljöföroreningar som bekämpningsmedel och petroleumprodukter till råvattnet	Delvis uppfyllt med nya VSO.

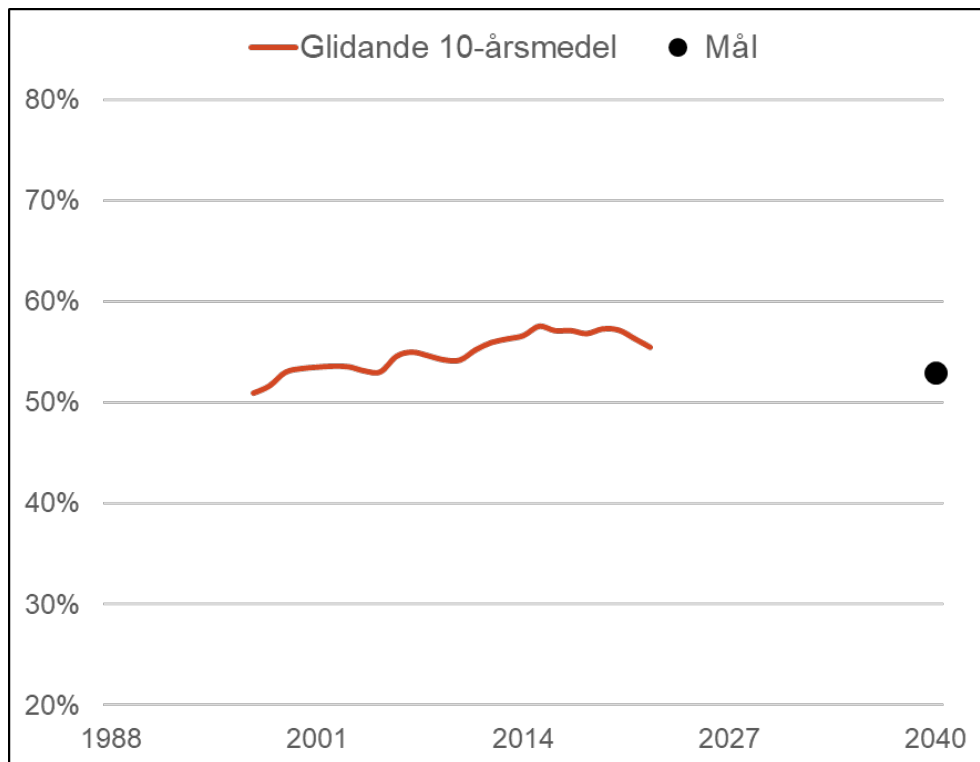
Utvärderingen av Åtgärdsplan för vatten visar på viss måluppfyllelse. Inom huvudprocessen dricksvattenförsörjning behöver förvaltningen genomföra identifierade åtgärder kopplat till säker leverans samt förstärka arbetet med vidmakthållandet av befintliga prioriterade anläggningar.

Åtgärdsplan avlopp

Den långsiktiga planeringen för avloppshantering har sin grund i åtgärdsplan avlopp (ÅPA). Utvärdering av målen för processen avleda avloppsvatten visar att tre av åtta mål uppnåddes helt där det finns uppsatt målvärde. Utöver dessa åtta mål finns det ytterligare två mål som saknar målvärden. En utvärdering av målen i åtgärdsplanerna redovisades för Kretslopp och vattennämnden vid nämndens strategidagar den 25 oktober 2023. Nedan redovisas de fem mål som har målvärden, men som inte uppfylls.

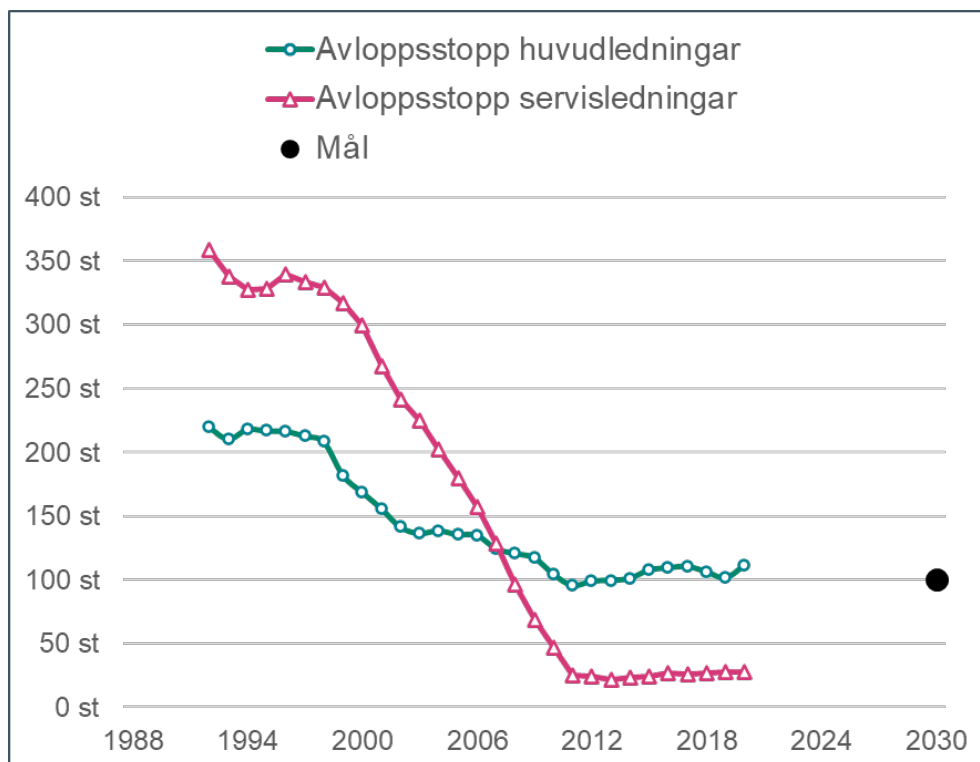
Mål *Tillskottsvatten*

Målvärdet för andelen tillskottsvatten till Ryaverket ska vara mindre än 53 % till 2040.

Mål *Avloppsstopp*

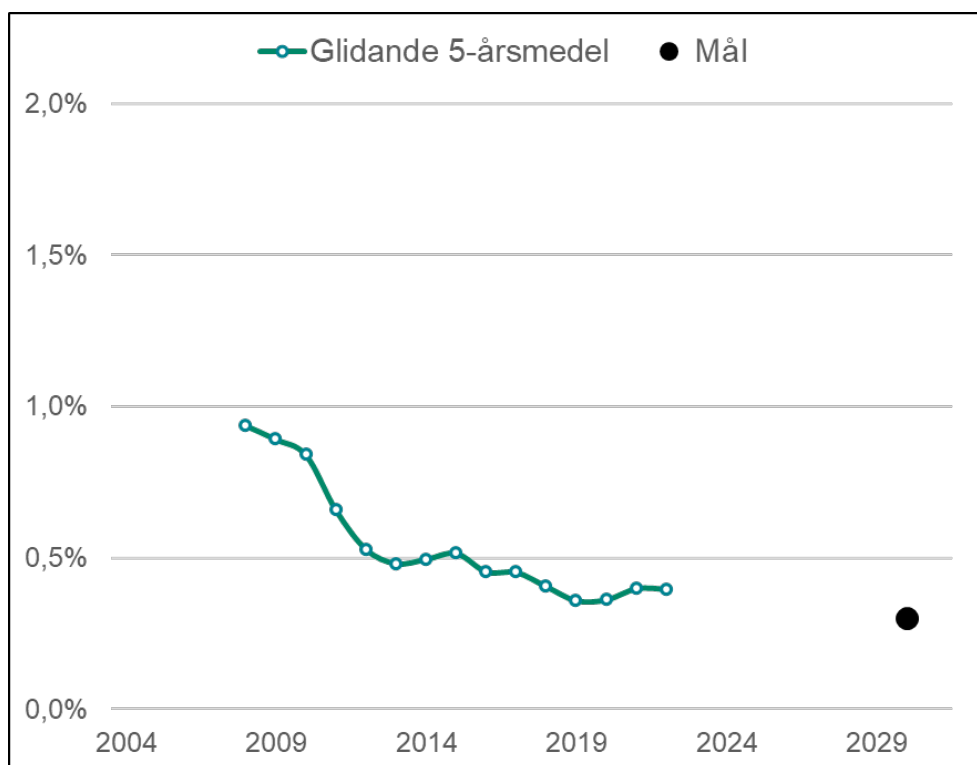
Målvärdet är färre än 100 stopp per år för spillvatten.

Mål *Bräddat spillvatten*

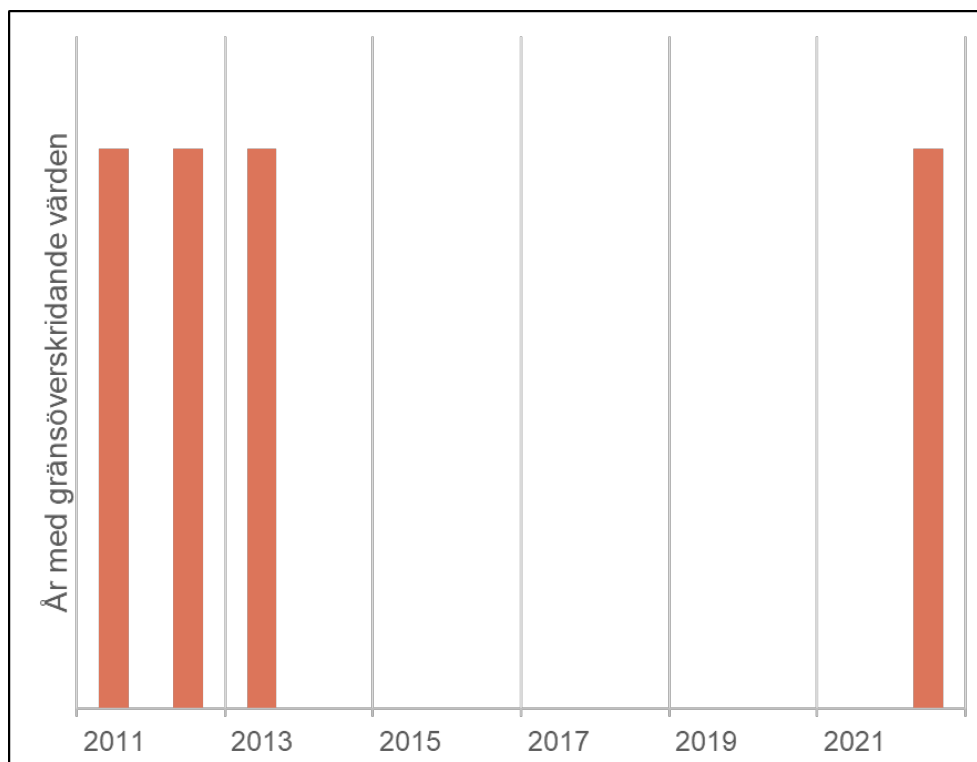
Målvärdet är att andelen bräddat spillvatten ska maximalt uppgå till 0,3 % av

Göteborgs spillvattenmängd till Ryaverket

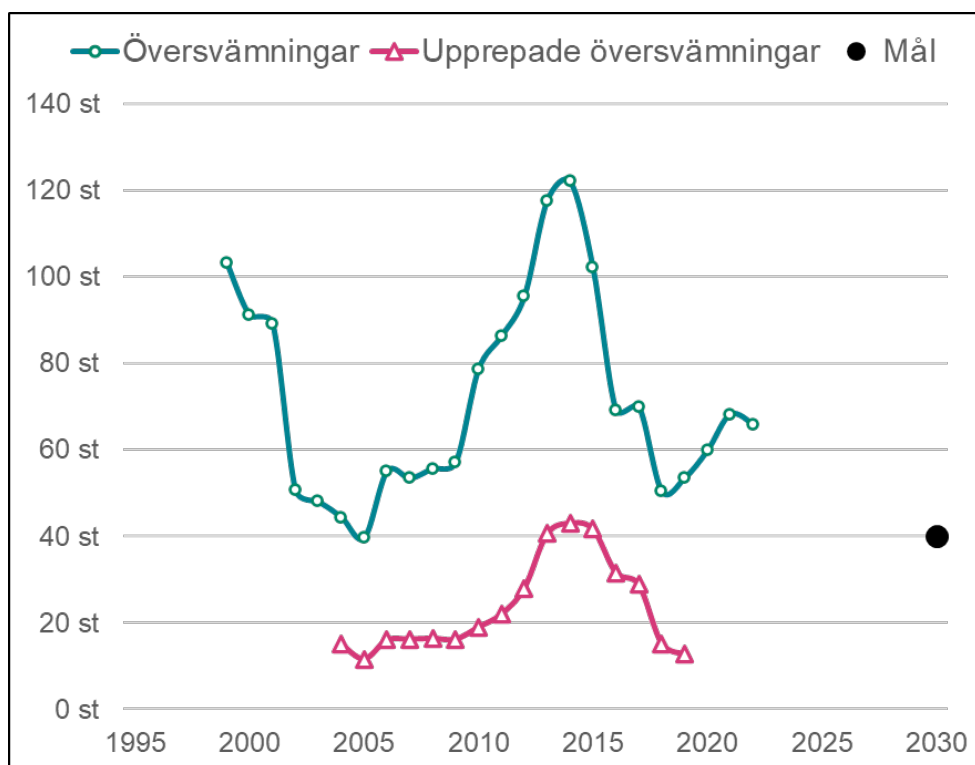
Mål *Badvattenkvalité*

Målet är att badvattenkvalitén inte ska påverkas negativt av spillvatten

Mål *Översvämningar i byggnad*

Målvärdet är färre än 40 översvämningar i byggnad till 2030.

Utvärderingen av Åtgärdsplanen för avlopp visar på viss måluppfyllelse. Inom avloppsavledning behövs mer kapacitetshöjande åtgärder i äldre tätbebyggda områden. Även arbetet med vidmakthållandet av befintliga anläggningar behöver stärkas.

5.2.3 Forskning och utveckling

Utifrån förvaltningens forsknings- och utvecklingsagenda, som baseras på möjligheter att nå målen i de långsiktiga planerna, har under 2023 flera aktiviteter och projekt genomförts. Genomförandet sker till stor del genom ett aktivt samarbete med akademi, institut, konsulter samt andra VA- och avfallsaktörer främst i Sverige, men även internationellt.

Budgeten 2023 för forsknings- och utvecklingsprojekt var totalt 9 mnkr, med ett utfall för utvecklingsprojekten för avfall på knappt 2 mnkr och för VA drygt 7 mnkr. Detta innebär att förvaltningen under året satsade strax under en halv procent av avfallskollektivets omsättning och strax under en procent för VA-kollektivet på forskning och utveckling.

Exempel på viktiga forsknings- och utvecklingsprojekt inom VA-området har varit att minska läckaget av dricksvatten samt att öka resurshållningen. För att minska läckaget från våra ledningar har utvecklingsprojekt med AI och digitaliseringsverktyg genomförts. Förvaltningen har även flera externa forskningssamarbeten, till exempel forskningsprogrammet InfraMaint med målet att nå ett smartare underhåll av våra anläggningar.

Exempel på utvecklingsprojekt inom avfallsområdet är en EU-projektet Move21 där förvaltningen deltagit i frågor om effektiva noder för avfallstransporter och projektet Dreemer som undersökt hur olika transportslag skulle kunna dela på laddinfrastruktur och effekttillgång. Därutöver har förvaltningen deltagit i referensgrupper i ett flertal olika textilåtervinningsprojekt, vilket givit kunskap inför det kommunala ansvaret att samla in textilavfall separat från och med 2025.

Under våren arrangerade förvaltningen, tillsammans med FoU-nätverket Waste Refinery, en forskningskonferens i Göteborg ”Avfall i nytt fokus” med cirka 120 deltagare.

5.3 Dem vi är till för

Nya system och förutsättningar

Ett nytt kund- och verksamhetssystem har satts i drift under hösten med syftet att arbeta smartare och snabbare tillsammans. Införandet har dock vid starten skapat störningar i faktureringen. Arbete pågår att rätta till detta genom att kvalitetssäkra försålda volymer och intäkter, förtydliga faktureringsprocessen och skaffa fler resurser till kundservice.

Ärendena till kundservice har ökat kraftigt under hösten. Förutom ökad mängd ärenden på grund av systembytet så har det varit många frågor om nya krav på matavfallsinsamling. Detta har sammantaget medfört bristande service under vintern. Förberedelser pågår inför kommande förändringar kring matavfall och fastighetsnära insamling genom att bemanningen på kundservice ökas.

Dialog och utveckling

Processen för VA-anlutning har förbättrats. Detta har bidragit till kortare handläggningstid och en halvering av kötiden.

Arbete pågår att med att förbättra dialogen med våra storkunder. Arbetsformer utvecklas och vi har hittills träffat sju av tolv av de största kunderna.

Med smarta vattenmätare kommer kunderna att enklare se sin förbrukning och det blir lättare för förvaltningen att hitta läckor mm. En viktig del i projektet är att finna lämpliga sätt att dela med sig av mätdata för olika användare. Förstudien närmar sig avslut, och går över i en pilot.

6 Redovisning av nämndens uppdrag

6.1 Redovisning av uppdrag från Kommunfullmäktige och Kommunstyrelsen i och utanför budget

Uppdrag från KF/KS	Uppdragets status och kommentar
<p>Kretslopp och vattennämnden får i uppdrag att ta fram förslag på nya och kostnadsberäknade åtgärder och aktiviteter för ökad måluppfyllelse som kan inkluderas i ordinarie uppföljning, arbetet ska påbörjas under 2021.</p> <p><i>Uppdragsår</i> 2020 <i>Typ av KF/KS-uppdrag</i> Uppdrag utanför budgetbeslut</p>	<p> Pågående</p> <p>Tertial 3 2023 2024-01-26</p> <p>Uppdraget utgör ett eget ärende dnr 0991/23. Ärendet behandlas vid nämndsammanträde 2024-02-08.</p>
<p>Alla nämnder och styrelser får i uppdrag att aktivt arbeta med hållbarhetsperspektiven i budget- och uppföljningsprocesser. Detta gäller även jämställdhetsperspektivet och framför allt i investeringsbudgetar.</p> <p><i>Uppdragsår</i> 2023 <i>Typ av KF/KS-uppdrag</i> Uppdrag inom budgetbeslut</p>	<p> Avslutad</p> <p>Tertial 3 2023 2024-01-26</p> <p>Uppdraget förklarades fullgjort vid nämndsammanträde 2023-09-20 § 152. Uppdraget utgör ett eget ärende dnr 0285/23.</p>
<p>Alla nämnder och styrelser får i uppdrag att arbeta för att andelen arbetade timmar som utförs av timanställda inte överstiger fem procent.</p> <p><i>Uppdragsår</i> 2023 <i>Typ av KF/KS-uppdrag</i> Uppdrag inom budgetbeslut</p>	<p> Avslutad</p> <p>Tertial 3 2023 2024-01-26</p> <p>Uppdraget förklarades fullgjort vid nämndsammanträde 2023-09-20 § 150, dnr 0009/23</p>
<p>Alla nämnder och styrelser får i uppdrag att stärka de organisatoriska förutsättningarna för första linjens chefer och genomföra utbildningar om tillitsbaserat ledarskap.</p> <p><i>Uppdragsår</i> 2023 <i>Typ av KF/KS-uppdrag</i> Uppdrag inom budgetbeslut</p>	<p> Avslutad</p> <p>Tertial 2 2023 2024-01-26</p> <p>Uppdraget förklarades fullgjort vid nämndsammanträde 2023-09-20 § 150, dnr 0009/23.</p>

Uppdrag från KF/KS	Uppdragets status och kommentar
<p>Göteborgs Stads nämnder och styrelser får i uppdrag att analysera klimateffekternas påverkan och konsekvenser för sin verksamhet, samt identifiera och nominera åtgärdsbehov till stadens kommande klimatanpassningsplan. Uppdraget ska återrapporteras till kommunstyrelsen senast kvartal 3 2023.</p> <p><i>Uppdragsår 2023 Typ av KF/KS-uppdrag Uppdrag utanför budgetbeslut</i></p>	<p>✓ Avslutad</p> <p>Tertial 3 2023 2023-10-26</p> <p>Information KVN 2023-09-20 § 152. Beslut KVN 2023-10-18 § 178. Dnr KVN 0285/23.</p>
<p>Samtliga nämnder och bolag får i uppdrag att, utifrån rapporten, ta fram konkreta åtgärder i syfte att minska administrationen. Uppdraget ska återredovisas i respektive nämnd/bolag.</p> <p><i>Uppdragsår 2023 Typ av KF/KS-uppdrag Uppdrag utanför budgetbeslut</i></p>	<p>✓ Avslutad</p> <p>Tertial 2 2023 2023-09-01</p> <p>Uppdraget förklarades fullgjort i Kommunfullmäktige (2023-06-08 §13) och återrapporteras därmed ej.</p>
<p>Samtliga nämnder och styrelser får i uppdrag att möjliggöra för anställningar och praktikplatser för fler personer med funktionsnedsättning, uppdraget återrapporteras i respektive nämnd och styrelse.</p> <p><i>Uppdragsår 2023 Typ av KF/KS-uppdrag Uppdrag utanför budgetbeslut</i></p>	<p>✓ Avslutad</p> <p>Tertial 3 2023 2024-01-26</p> <p>Uppdraget föreslås förklaras avslutat. Verksamheten är säkerhetsklassad vilket innebär att förvaltningen generellt inte kan erbjuda tillträde till system och lokaler. Praktikplats/arbetsprövning möjliggörs för enskilda personer när det är möjligt.</p>

Ekonomisk redovisning avseende Gryaab 2023

Belopp i tkr	Gryaab 2023	Gryaab 70,6%	Gryaab 2022	Gryaab 70,6%
Taxor och avgifter	294 000	207 564	333 000	235 098
Hyror och arrenden	1927	1 360	0	-
Bidrag	1988	1 404	393	277
Försäljning verksamhet och konsulttjänster	5 183	3 659	4 495	3 173
Försäljningsintäkter	70 522	49 789	82 850	58 492
Summa intäkter	373 620	263 776	420 738	297 041
Lön, ersättningar och förmåner (not 2)	- 69 946	- 49 382	- 65 728	- 46 404
Sociala avgifter och pensionskostnader (not 2)	-31 610	- 22 317	-31 789	- 22 443
Summa personalkostnader	-101 556	-71 699	-97 517	-68 847
Köp av huvudverksamhet	-48 117	- 33 971	-39 721	- 28 043
Lokal- och markhyror	-6 967	- 4 919	-6 702	- 4 732
Fastighetskostnader och fastighetsentreprenader	-6 345	- 4 480	-6 436	- 4 544
Bränsle, energi och va	-39 907	- 28 174	-37 039	- 26 150
Kostnader för transportmedel	-910	- 642	-1074	- 758
Köp av entreprenad och tjänster	-31 967	- 22 569	-36 236	- 25 583
Övriga verksamhetskostnader diverse	-68 346	- 48 252	-70 322	- 49 647
Förlust anläggningstillgångar (not 1)	0	-	0	-
Summa övriga verksamhetskostnader	-202 559	-143 007	-197 530	-139 456
Verksamhetens kostnader	-304 115	-214 705	-295 047	-208 303
Planenliga avskrivningar (not1)	-72 873	- 51 448	-71 609	- 50 556
Verksamhetens nettokostnader	-376 988	-266 154	-366 656	-258 859
Overheadkostnader	0	0	0	0
Verksamhetens resultat	-3 368	-2 378	54 082	38 182
Finansiella intäkter	36	25	1	1
Finansiella kostnader	-20 938	- 14 782	-10 571	- 7 463
Resultat efter finansiella poster (not 4)	-24 270	-17 135	43 512	30 719
Bokslutsdispositioner / förändring överavskrivning	23 770	16 782	-43 972	-31 044
Årets resultat	-500	-353	-460	-325

Balansräkning	Gryaab	Ägarandel	Gryaab	Ägarandel
Belopp i tkr	2023-12-31	70,60%	2022-12-31	70,60%
TILLGÅNGAR				
Anläggningstillgångar				
Immateriella tillgångar	702	496	1 167	824
Materiella tillgångar	1 293 645	913 313	1 308 472	923 781
Finansiella anl.tillgångar	2 530	1 786	2 530	1 786
Summa anläggningstillgångar (not 1)	1 296 877	915 595	1 312 169	926 391
		-		-
Omsättningstillgångar				
Förråd och lager	8 547	6 034	4 251	3 001
Kortfristiga fordringar (not 5)	19 261	13 598	22 165	15 648
Kassa och bank	0	-	0	-
Summa omsättningstillgångar	27 808	19 632	26 416	18 650
		-		-
SUMMA TILLGÅNGAR	1 324 685	935 228	1 338 585	945 041
		-		-
EGET KAPITAL				
Ingående eget kapital	13 351	9 426	13 811	9 751
Justering eget kapital	0	-	0	-
Årets resultat	-500	353	-460	325
Summa eget kapital (not 4)	12 851	9 073	13 351	9 426
		-		-
OBESKATTADE RESERVER				
Avskrivningar utöver plan	155 961	110 108	180 017	127 092
Summa obeskattade reserver	155 961	110 108	180 017	127 092
		-		-
AVSÄTTNINGAR				
Pensionsavsättning (not 6)	403	285	589	416
Övriga avsättningar (not 7)	7 142	5 042	7 142	5 042
Summa avsättningar	7 545	5 327	7 731	5 458
		-		-
SKULDER				
Långfristiga skulder (not 8)	1 050 000	741 300	1 050 000	741 300
Skuld till brukarna			13 714	9 682
Kortfristiga skulder (not 9)	98 328	69 420	73 772	52 083
Summa skulder	1 148 328	810 720	1 137 486	803 065
		-		-
SUMMA EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER	1 324 685	935 228	1 338 585	945 041

Gryaab	100%	70,60%	
Belopp i tkr	2023-12-31		2022-12-31
DEN LÖPANDE VERKSAMHETEN			
Årets resultat (not 4)	-24 270	-17 135	43 512
Avskrivningar (not 1)	72 873	51 448	71 609
Förändrad avsättning (not 6 och 7)	-186	-131	-41
Övriga likvidpåverkande poster	-289	-204	
Summa likvida medel från verksamheten	48 128	33 978	115 080
NETTOINVESTERINGAR		0	
Mark, byggnader och övrig fast egendom	0	0	0
Maskiner, inventarier och fordon	-57 580	-40 651	-49 917
Utrangeringar		0	
Summa nettoinvesteringar (not 1)	-57 580	-40 651	-49 917
FINANSIERING		0	
Ökning (+)/Minskning (-) av långfristiga skulder (not 8)	0	0	-50 000
Nyemision	0	0	0
Summa finansiering	0	0	-50 000
FÖRÄNDRING AV KAPITALBINDNING		0	
Ökning (-)/Minskning (+) förråd och lager	-8 547	-6 034	-4 251
Ökning (-)/Minskning (+) av kortfristiga fordringar (not 5)	55 472	39 163	80 807
Ökning (+)/Minskning (-) av kortfristiga skulder (not 9)	-64 825	-45 766	-32 579
Summa förändring av kapitalbindning	-17 900	-12 637	43 977
FÖRÄNDRING AV KASSA OCH BANK	-27 352	-19 311	59 140

Not 1 Anläggningstillgångar och avskrivningar 2023-01-01

Belopp i tkr	Bokfört värde vid årets början	Årets investeringar	Omklassifisering	Utrangering/omdisp. onering	Årets avskrivningar	Bokfört värde vid årets slut
Immateriella tillgångar	1 167	-			-465	702
Mark, byggnader och övrig fast egendom	982 139	5592	-	0	-37 861	949 870
Pågående nyanläggningar	48 751	57 580	-39 900	-		66 431
Maskiner, inventarier och fordon	277 582	34 308	-		-34 546	277 344
Finansiella anl.tillgångar	2 530					2 530
Summa anläggningstillgångar	1 312 169	97 480	- 39 900	-	- 72 872	1 296 877

Sammanfattning

Belopp i tkr	2023-01-01	2022-01-01
Anskaffningsvärde vid årets början	3 179 386	3 129 469
Årets investeringar	57 580	49 917
Försäljningar/utrangeringar	-	-
Anskaffningsvärde vid årets slut	3 236 966	3 179 386
Avskrivningar från årets början	- 1 867 217	- 1 795 608
Årets avskrivningar	-72 872	-71 609
Försäljningar/utrangeringar	-	-
Avskrivningar vid årets slut	- 1 940 089	- 1 867 217
Planenligt restvärde vid årets slut	1 296 877	1 312 169

Not 2 Löner och arvoden, sociala avgifter och exklusive pensioner

Belopp i tkr	2023	2022
Löner och arvoden	-68 408	-64 541
Löner för centrala funktioner (OH)	0	0
Sociala avgifter	-28 208	-28 772

Not 3 Finansiella intäkter och kostnader

Belopp i tkr	2023	2022
Intäktsränta	0	0
Ränta på långfristigt lån	-20 938	-10 571
Ränta på kortfristig upplåning		
Summa finansiella nettokostnader	-20 938	-10 571

Not 4 Eget kapital

Belopp i tkr	2023	2022
--------------	------	------

Eget kapital vid årets början avseende VA-verksamheten	13 351	13 811
Årets resultat	-500	-460
Nyemission	0	0
Justering av eget kapital (dagvattendom)	0	0
Summa eget kapital vid årets slut avseende VA-verksamheten	12 851	13 351

Not 5 Kortfristiga fordringar

Belopp i tkr	2023	2022
Kundfordringar	3 746	1 132
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	2 759	4 051
Övriga fordringar	25 067	13 943
Summa kortfristiga fordringar	31 572	19 126

Not 6 Pensionsavsättningar

Belopp i tkr	2023	2022
Pensionsavsättningar vid årets början	-589	-630
Årets avsättning	186	41
Pensionsavsättningar vid årets slut	-403	-589

Not 7 Övriga avsättningar

Belopp i tkr	2023	2022
Avsättning vid årets början	-7 142	-7 142
Årets uttag	0	
Avsättning vid årets slut	-7 142	-7 142

Not 8 Långfristiga skulder

Belopp i tkr	2023	2022
Lån vid årets början	-1 050 000	-1 100 000
Förändring av långfristig skuld	0	50 000
Periodiserade anläggningsavgifter	0	0
Lån vid årets slut	-1 050 000	-1 050 000

Not 9 Kortfristiga skulder

Belopp i tkr	2023	2022
Leverantörsskulder	-28 688	-18 920
Kortfristigt lån	-51 937	-24 585
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	-12 532	-10 362
Övriga kortfristiga skulder	-9 215	-26 329
Summa Kortfristiga skulder	-102 372	-80 196

